

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtek - Posamezna številka 20 din - LETNA NAROČNINA 900 din, polletna 450 din, četrletna 225 din; plačilna je vnaprej - Za inozemstvo 1800 din oziroma 4 ameriške dolarje - TEKOCI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Stev. 11 (573) Leto XII. NOVO MESTO, 16. MARCA 1961

UREJUJE uredniški odbor - Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Casopisne podjetje "Delo" v Ljubljani

Letos: 10 milijard več

Nekaj podatkov iz predloga okrajnega plana in proračuna

Pred nekaj dnevi je bil sestavljen predlog okrajnega plana in proračuna. O njem bo razpravljala okrajna ljudska skupščina na seji to soboto in ga predvidoma tudi sprejela. Predlog plana predvideva, da se bo v okviru povečan družbeni brutoprodukt od lanskih 52 milijard 652 milijonov dinarjev na 63 milijard 341 milijonov dinarjev, družbeni proizvod od 24 milijard 710 milijonov na 29 milijard 522 milijonov dinarjev in narodni dohodek od 22 milijard 836 milijonov na 27 milijard 403 milijone dinarjev. V enakem razmerju se bo dvignil tudi družbeni brutoprodukt, družbeni proizvod in narodni dohodek na prebivalca.

milijard 669 milijonov na 16 milijard 220 milijonov dinarjev ali za 28 odstotkov. V odstotkih povedano bodo napredovale ostale panoge takole: gostinstvo za 22,5, trgovina za 20,1, obrt za 19,9, gozdarstvo za 19,2, industrija za 18,7, gradbeništvo za 12,2 in promet za 9,3. Seveda pa bo gledano vrednostno, največ napredovala industrija, ki bo povečala proizvodnjo od 22 milijard 846 milijonov dinarjev na 27 milijard 137 milijonov dinarjev.

Predlog plana predvideva, da bomo tak napredek dosegli s povečanjem proizvodnje predvsem v industriji, prometu, kmetijstvu in gozdarstvu. Vzporedno se bodo razvijale seveda tudi ostale panoge in dejavnosti. Za doseg plana pa je treba čim hitreje dokončati objekte v gradnji in rekonstrukciji, obstoječe zmogljivosti pa je treba čim bolj izkoristiti.

ječe zmogljivosti pa je treba čim bolj izkoristiti.

Največ investicij v industrijo

Pri investicijah bodo imele prednost rekonstrukcije in dograditev objektov v gradnji. Nove objekte bi začeli graditi le za tiste panoge gospodarstva, za katere imamo ugodne surovinske in druge pogoje. Pri novogradnjah naj bi imele prednost tudi tovarne, ki predvidevajo uvajanje sodobnih postopkov proizvodnje.

V predlogu plana je predvidenih letos 8 milijard 358 milijonov gospodarskih investicij v osnovna in obratna sredstva. Nad polovico, se pravi okoli 5 milijard, bo vloženih v industrijo. Sledita ji kmetijstvo z 875,5 milijoni, promet z 861,7 milijoni, gozdarstvo s 504,5 milijoni, obrt s 418,7 milijoni, vodno gospodarstvo z 213 milijoni, gostinstvo, trgovina, gradbeništvo, denarni zavodi itd.

Investicije v splošno družbene dejavnosti so predvidene letos v višini 2 milijard 144 milijonov dinarjev. Največ naj bi jih šlo za stanovanjsko komunalno dejavnost, in sicer 1 milijardo 390 milijonov, za zdravstvo in socialno varstvo 365 milijonov, šolstvo in prosveto 295 milijonov ter 94 milijonov za državno upravo in ostalo.

Od kod bomo dobili denar za te investicije? Predlog plana predvideva naslednje vire sredstev: lastna sredstva gospodarskih organizacij (amortizacija, skladi) 3 milijarde 393,8 milijonov dinarjev, sredstva občin milijardo 160 milijonov dinarjev, sredstva OLO 338 milijonov, zvezna, republiška, bančna in ostala sredstva 5 milijard 310 milijonov ter združena sredstva 300 milijonov dinarjev.

Zaustavimo odseljevanje

Naraščajoče odseljevanje prebivalstva je treba zaustaviti, se pravi najti možnosti za še večje zaposlovanje ljudi. V skladu s tem pa je treba delovno silo zaposlovati racionalno, izpolnjevati spodbudne načine za delitev osebnih dohodkov, izboljševati organizacijo dela, uvajati sodobno metodo dela, skrbeti za hitrejšo izobraževanje kadrov itd.

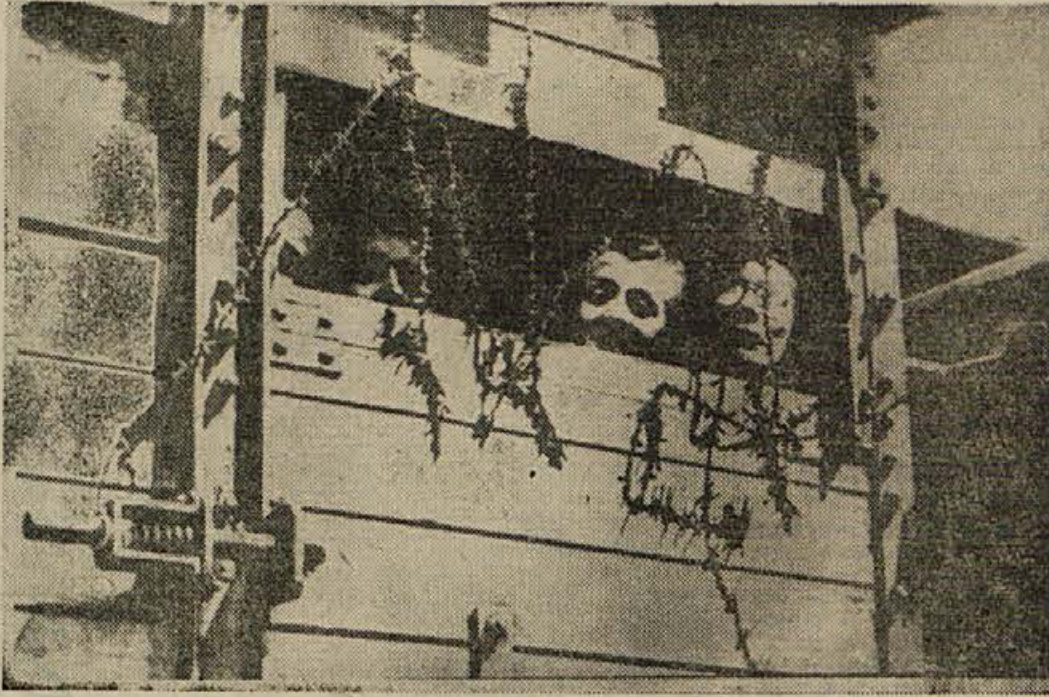
Več podjetij bo obutno povečalo proizvodnjo

V predlogu je predvideno povečanje družbenega brutoprodukta od lanskih 16 milijard 625 milijonov dinarjev (vračunani so tudi podatki bivše žužemberške občine) na 20 milijard 862 milijonov dinarjev ali za 4 milijarde 237 milijonov več. Po posameznih gospodarskih panogah pa je predvideno naslednje povečanje: v kmetijstvu za 48 odstotkov, v prometu za 162 odstotkov, v industriji za 28 odstotkov itd. Pri prometu bo povečanje doseženo predvsem zaradi decentralizacije železnice in podjetij za PTT promet. V industriji je predvideno povečanje proizvodnje v vseh panogah, največ pa v naslednjih podjetjih: Industriji motornih vozil za 60 odstotkov, IEV v Sentejnerju za 120 odstotkov, Krki za 27 odstotkov, Novolesu za 17 odstotkov, Novolesu za 26 odstotkov itd. Za malenkost bo zmanjšala proizvodnjo, a le na področju naše občine, podjetje Kremen.

Decentralizacija napreduje počasi

Predlog plana predvideva dalje, da je treba težiti k še ekonomičnejšemu koriščenju proračunskih sredstev in v skladu s tem prenesti čim več pristojnosti na občinske organe. V okrajni pristojnosti naj bi ostale te tiste službe, za katere to zahteva narava poslov.

Za letos predvideva okrajni proračun za 742 milijonov 797 tisoč dohodkov in prav toliko izdatkov. Največ izdatkov bo porabljenih predvidoma za državno upravo, za različne dotacije, komunalno dejavnost, obveze iz posojil in garancij, proračunsko rezervno, prosveto in kulturo, zdravstveno zaščito in socialno varstvo.

Začetek poti v pekeln taborišč

OKRAJNI ODBOR ZVEZE BORCEV NOV, SEKCIJA INTERNIRANCEV NOVO MESTO, vabi v nedeljo, 19. marca ob 10. uri k odkritju spominskega kamna pri novomeških sodnih zaporih vse tiste, ki so iz teh zaporov odšli v taborišča smrti, konfinacije, internacije in ječe v boju za uresničitev socialistične revolucije v Jugoslaviji. Točne informacije dobite pri občinskih sekcijah internirancev. K odkritju spominskega kamna vabimo tudi vse ostalo prebivalstvo!

Nesreča v Zagorju

Prefekto soboto so v prvih jutranjih urah rudniške sirene sporočile, da je odkrila v Jamni kotreževe rudnika Zagorje žarniška eksplozija, ki je imela strašne posledice. Na širokočelnem odkopnem delovišču številka 144 se je vzgal največji sovražnik rudarjev - premogov plina, imenovan metan. Vzgu, poka, pritisku, ognju, vročini, dimu ter nastalim strupenim plinom se na omenjenem delovišču zaposleno moštvo ni moglo zoperstaviti. Kloniti je moralo 13 rudarjev.

Nemudoma je stopila v akcijo domača rešilna ekipa. V kratkem času ji je priskočila na pomoč še ekipa iz trboveljskega rudnika. Kljub hitri akciji je uspelo reševalcem prinesiti iz jame le enega še živega ponesrečenega rudarja, ki pa je po nekaj urah podlegel v trboveljski bolnišnici zaradi hudih opeklin. Reševalci so se le z velikimi napori prebili do vseh trupel svojih tovarišev ter s prizadevanjem uredili normalno zračenje prehodnih poti do tragičnega delovišča. Pri reševalnih delih so pomagali tudi rudarji iz nočne izmene in jih je večina vtrajala v jami 16 ur.

V znanem zagorskem Vinškem rovu je vse normalno delo ta dan zamrlo in jamski vozčki so se morali umakniti ter napraviti

pot reševalcem, ki so prinesli na dan 12 krst s trupli ponesrečenih rudarjev.

Dom kulture v Zagorju je nudi poslednje domovanje vsem 13 ponesrečenim rudarjem in ob njih krstah so se vrstile straže delovnih tovarišev. Dvorana je bila polna vencev, ki so jih namenili ponesrečenim številni rudarški in ostali kolektivi iz naše republike in ostalih.

V nedeljo popoldne so ponovno zatulle rudniške sirene v poslednje slovo trinajstim zagorskim rudarjem. Več kot 300 rudarjev iz vseh slovenskih rudnikov v svojih žrnih uniformah in 20.000 glava množica je s solzami v očeh ter z litenjem spremljala ponesrečene na njih zadnji poti. Pogreba so se udeležili tudi predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko, poslanka Lidija Sentjunc in številni drugi funkcionarji ter delegacije.

Kolektiv zagorskega rudnika in svojci ponesrečenih so prejeli številne sožalne brozjavke - med drugimi tudi od predsednika republike Tita in podpredsednika Edvarda Kardelja. Mnogi kolektivi in ustanove ter organizacije so že nakazali večje zneske v sklad za pomoč družinam ponesrečenih rudarjev.

Delovni ljudje naj soodločajo

V družbenem razvoju je potrebna pomoč Socialistične zveze, ki že prerašča v resnično ljudsko tribuno

Približno 720 delegatov in članov dosedanjega glavnega in nadzornega odbora SZDL Slovenije ter blizu 350 gostov, med njimi podpredsednik ZIS Edvard Kardelj, predstavnik SZDL Svetozar Vukomanović-Tempo, predstavnik Socialistične zveze iz bratskih republik ter delegaciji Slovencev iz Italije in Avstrije, ki so sodelovali na plodnem tridnevnem zasedanju, so se pretekli četrtek zvečer razšli.

Kongres je potekal v znamenitu sprememb v sistemu delitve dohodka in novih predpisov v bančnem, kreditnem in deviznem sistemu. Našeto povečuje vlogo komunne, prav zato pa so poročevalci in diskutanti razpravljali največ o dosedanjih uspehih komunalnega sistema in o veliki vlogi, ki jo bo le-ta odigral v pogostih novega načina delitve. Socialistična zveza ima pri tem dve veliki nalogi. Razvijati in utrjevati mora socialistične odnose v družbi, predvsem odnos neposrednih proizvajalcev in onih iz družbenih služb do proizvodnih sredstev, ki so družbena lastnina. Novi sistem delitve dohodka ustvarja nove pogoje na tržišču, v pro-

izvodnji in v dviganju življenjske ravni državljanov ter hkrati daje pomemben prostor komunni. Iz tega raste druga pomembna naloga Socialistične zveze: vplivati na državljane tako, da bodo kar najbolj sodelovali in soodločali v politiki komunne in tako razvijali in utrjevali komunalni sistem. V bodoče bodo lahko prebivalci mnogo bolj kot doslej odločali v okviru komunne o razvoju vsega družbenega življenja. Prav zato imajo komunne in gospodarske organizacije enake interese za modernizacijo proizvodnje zvišanje proizvodnosti, večjo gospodarnost poslovanja ter po. dobno. Razprava je načela vrsto vprašanj od decentralizacije državnih organov, decentralizacije upravljanja v podjetjih, povečane skrbi za delovnega človeka, ki naj bi se odražala skozi razvijanje stanovanjskih skupnosti ob sodelovanju podjetij ter skozi gradnjo stanovanj, skrbi za vzgojo mladega rodu in podobnega.

Izmed naših delegatov so v razpravi sodelovali Tone Počrvina, Franc Sablič, Slavko Kržan, Miro Gošnik, Dušan Zupanc, Slavko Dokl in Lojze Stih.

Izmed naših delegatov so bili v glavni odbor izvoljeni: predsednik OO SZDL Viktor Zupanič, sekretar OO SZDL Roman Ogrin, Hilda Bole, profesoica v Trzinu, Marica Korenč, delavka v Boru v Dolenjskih Toplicah, Dragica Rome, direktorica PTT podjetja Novo mesto, Tone Počrvina, predsednik Ob OSZDL Novo mesto, in Franc Vrvišar, predsednik ObLO Metlika. V nadzorni odbor pa je bil izvoljen Franc Sablič, predsednik ObO SZDL Brežice.

Kongres je za nami, postregel nam je z bogastvom napotkov za delo, zato je pač zdaj prva naloga vseh organov SZDL, da organizirajo temeljit študij kongresnega materiala!

Seja ObLO Novo mesto

Odborniki občine Novo mesto so danes razpravljali na skupni seji obeh zborov o predlogu osnutka proračuna za leto 1961, o tem kako sanirati finančno stanje ObLO, o gradnji gasilskega doma za poklicni gasilski četo, o gradnji stavbe za postajo LM in gradnji poštnega poslopja. Imenovali so eno komisijo, dva šolska odbora, dva direktorja, upravnika KZ Novo mesto ter popisovalce za popis prebivalstva. Na ločenih sejah sta oba zbora razpravljala o nekaterih upravnih in organizacijskih zadevah ljudskega odbora ter čišča več premoženjsko pravnih zadev. Obširneje bomo o seji poročali v prihodnji številki.

Lanski uspehi - letošnji načrti

Letos za 4 milijarde več proizvodnje in za 4 milijarde investicij

Novomeška občina je imela s sestavljanjem predloga letnega plana precej težav. Od podjetij je dobila le malo podatkov in še te v več primerih nepopolne in nerealne. Tako je bilo iz dostavljenih podatkov na primer razvidno, da bo promet v trgovini letos manjši, kot je bil lani (?); neko industrijsko podjetje je spet planiralo za nekaj milijard preveč, češ da bo doseglo tak tržni produkt, CE bo dobilo toliko in toliko investicijskega posojila itd. S takimi podatki si sestavljajo občinskega plana seveda niso mogli pomagati, zato so poklicali na občino predstavnike podjetij in se z njimi pogovorili o realnih številkah za sestavo predloga občinskega plana.

Več podjetij bo obutno povečalo proizvodnjo

V predlogu je predvideno povečanje družbenega brutoprodukta od lanskih 16 milijard 625 milijonov dinarjev (vračunani so tudi podatki bivše žužemberške občine) na 20 milijard 862 milijonov dinarjev ali za 4 milijarde 237 milijonov več.

Večina investicij v gospodarstvo

Gospodarskih investicij predvideva predlog plana za okoli 4 milijarde. Seveda bodo večina teh milijard posojila, manjši del pa lastne udeležbe. Te investicije bodo realizirane, kakor bodo pritekale kreditne investicije. Predvidene so naslednje novogradnje: obrat Iskre, tovarna stekla, rekonstrukcija predilnice Novoteks, Novoles. V toku pa so investicijske rekonstrukcije IMV, Krke, IEV Sentejnerje in Žužemberk ter še nekatere manjše.

V negospodarskih investicijah je predvidena gradnja 120 stanovanj (na občini je okoli 1000 prošenj za stanovanja), šole v Sentejnerju in bolnišnice v Novem mestu. Za te gradnje je predvidenih 300 milijonov dinarjev.

Težave s proračunom

Proračunski predlog predvideva letos 613 milijonov 573.000 lohodkov in je vsaklen iz okrajnim planom. Prav toliko bi moral predvidevati tudi izdatkov, vendar ni tako. Predlog proračunskih izdatkov znaša 743 milijonov 373.000 dinarjev (ani je imela občina 483 milijonov 352.000 dinarjev izdatkov in 79 milijonov 958.000 din neplačanih računov, se pravi približno

562 milijonov dinarjev izdatkov). Največ izdatkov je predvidenih za dotacijo šolam (36 odstotkov) in državno upravo (17 odst.). Za odplačilo najetih posojil bo šlo 9 odst. proračuna, ostalo pa za negospodarske investicije, socialno skrbstvo, zdravstveno zaščito, kulturo in prosveto ter razne dotacije.

Občinski ljudski odbor se je upiral linearni razdelitvi proračunov, češ, da je ta kvota (613 milijonov) prenizka in da je tak način delitve »uravnilovka« in ne temelji na analizi dejanskih potreb. Novo mesto terja kot šolski, industrijski, kulturni in trgovski center veliko več sredstev za ureditev kot kak drugi podeželski center. Okrajni ljudski odbor pri sestavi svojega predloga plana in proračuna tudi ni upošteval obveznosti občine, se pravi že lani, za okoli 80 milijonov dinarjev prenizke kvote. O vseh teh problemih okoli plana bo razpravljala občinska ljudska skupščina na današnji seji.

Vsi ti podatki so le podatki iz predloga plana in proračuna. O tem predlogu bodo še v tem mesecu razpravljali zbori volivcev. Volivci bodo dali svoje predloge in pripombe, nakar bo tako popravljeni plan sprejel predvidoma proti koncu tega meseca na eni izmed sej občinske ljudske skupščine.

Smrt se je zmučila do smrti...

Nekega dne bo danes preteklost, zato potrpežljivo zbirajte dokumente o padlih, ker bomo sicer čez leta lahko govorili le o velikem času in brezimnih junakah...

Razstavo Okupatorjevi zapori in taborišča, ki bo odprta od 26. marca v Novem mestu v Vajenski šoli, je pripravil Muzej narodne osvoboditve v sodelovanju s sekcijo internirancev in deportirancev pri glavnem odboru ZB Slovenije. Razstava je zamišljena kot občasna, obiskala pa bo razne kraje v naši državi. Od marca 1960 do novembra 1960 so potekale priprave, 26. novembra lani pa je bila odprta v Ljubljani, kjer jo je obiskalo blizu 20 tisoč ljudi, predvsem mladine. Novo mesto je zatem orvil kraj v Sloveniji, kjer se je razstava ustavila.

Številni doslej neobjavljani dokumenti, slike in predmeti, ki so razstavljeni, bodo presunili vsakogar, ki si jih bo ogledal. Nemo, pa vendar zagovorno pričajo o trnovi poti, ki so jo mučeniki našega in ostalih zaslužnih narodov Evrope v pretekli svetovni vojni prešli skozi okupatorjeve zapore in taborišča. Spomin je še vedno svež. Skozi pekeln taborišče »velikega rajha« je šlo

7 milijonov 210 tisoč ljudi, 200 tisoč od teh je bilo izpuščenih, e 530 tisoč pa jih je dočakalo svobodo! Fasizem v Evropi spet dviga glavo, spet sta del nemškega in italijanskega naroda tista, ki grozita z besedami in orožjem. Milijoni upeljenih trupel, zbrani dokumenti, slike in predmeti iz taborišča so po opomin, ki pozivajo človeštvo k previdnosti.

Razstava zajema slike, predmete in dokumente iz italijanskih taborišč Rab, Gonars, Renicci, Corropoli, in Visco ter iz nemških taborišč Auschwitz, Buchenwald, Dora, Dachau, Flossenbürg, Mauthausen, Bergen-Belsen, Sachsenhausen, Ravensbrück, Natzweiler in Neugammein. Umetniška dela akad. slikarjev Borisa Kobeta, Boža Pengova, Bruna Vavpotiča, Vladimira Lakoviča, arh. Vlasta Kopača in amaterjev Milana Lorbecka ter Jožeta Poljanjka, ki so nastala v taboriščih, in številni predmeti iz taborišča so v predmetih iz taborišča. Spomin je še vedno svež. Skozi pekeln taborišče »velikega rajha« je šlo

VREME

OD 16. III. DO 26. III. 1961: Okrog 16. marca padavine z ohladičvijo nato približno do 19. marca lepo vreme. - Ne kako od 20. marca dalje nestalno s pogostimi padavinami in ohladičvami, zlasti pa okrog 26. marca. Dr. V. M.

Strojepisne so tekmovale

Oddelek za občo upravo pri okrajnem ljudskem odboru v Novem mestu je organiziral v sredo, 8. marca, v prostorih vasijske šole v Novem mestu strojepisno tekmovanje. Zanj se je prijavilo 34 najboljših strojepisnih naših občinskih ljudskih odborov in okrajnega ljudskega odbora, tekmovale pa jih je 50.

Pred začetkom tekmovanja je strojepisno pozdravil tajnik okrajnega ljudskega odbora Milan Bašković in med drugim dejal:

Strojepisni poklic v našem družbenem dogajanju žal marsikdaj in še marsikje ni vrednoten, kot bi zaslužil; čeprav je naporen, odgovoren in zahteva mnogo znanja. Tekmovanja imajo namen izpopolnjevanja strojepisne k izpopolnjevanju strokovnega znanja. Tekmovanja pa naj bi postala stalna oblika splošnega pregleda dela in napredka strojepisne službe ne samo v okviru javnih služb, ampak tudi na področju gospodarstva.

Strojepisne so tekmovale v dveh skupinah. Najprej 30 minut v hitrosti, nato po 10 minut v točnosti. Dosegle so naslednje rezultate (in nagrade):

hitrost: 1. Pavlica Tihole iz Vidma-Krškega 308 udarcev v minuti in 16.000 inarjev nav-
 grade, 2. Stefa Zibert iz Brežic 369 udarcev in 13.000 din nagrade, 3. Slavka Marn iz Brežic 337 udarcev in 11.000 din nagrade, 4. Rozi Peček iz Trebnjega 315,7 udarcev in 2000 din, 5. Jovica Blatin iz Novega mesta 315 udarcev in 2000 din, 6. Andreja Flaž iz Sevnice 308 udarcev in 2000 din, 7. Milena Gnidovec iz Trebnjega 300 udarcev in 2000 din in 8. Irena Bendina iz Novega mesta 299 udarcev in 2000 din nagrade;

natančnost: 1. Angelca Jerovek iz Trebnjega 217,4 udarcev in 16.000 din nagrade, 2. Pavlica Tihole iz Vidma-Krškega 211 udarcev in 13.000 din, 3. Marija Pungercar iz Novega mesta 179,9 udarcev in 11.000 din in 4. Ivica Turk iz Novega me-

sta 175,1 udarec in 2000 din nagrade. V tej disciplini je bil dovoljen le 1 promil napak.

Najboljše tekmovalec z okrajnega prvinstva, to je prvih sedem iz prve skupine (hitrost) in štiri iz druge skupine (točnost), bodo zastopale naš okraj na republikanski prvenstvu.

Ob zaključku tekmovanja je pozdravil strojepisne zastopnik sekretariata za občo upravo pri izvršnem svetu Stane Kranjc. Ugotovil je, da so strokovno zelo napredovale, saj so dosegle na drugem okrajnem tekmovanju precej boljše rezultate kot na prvem. Hkrati jim je želel veliko uspeha na republikanski tekmovanju, ki ga bo organiziral sekretariat izvršnega sveta za občo upravo.

TABORNIKI O SVOJEM DELU

26. februarja je bila v Novem mestu redna letna skupščina okrajnega starešinstva ZTS. Novo mesto.

Delegat iz taborniških enot Dolenjske in Spodnje Posavja so živo in plodno razpravljali, saj je bilo predmet zive razprave in ostre kritike. Po taborniško, brez ovinkov, je skupščina povedala v obraz nekaterim starešinam, da so se vedli, da se bo do dobrih gradil taborniške enote, ukvarjali z njihovim vedno eni in ista ljudje. Delajo sicer z velikim veseljem, a si ne morejo pomagati, da nekateri poklicni voditelji ne kažejo nič zanimanja za delo v taborniških vrstah ali se ga celo otepaajo. Ker je taborniška organizacija ena izmed najbolj delavnih mladinskih organizacij, je tak odnos tembolju čuden. Skupščina je bila mnenja, da je čas, da se tudi občinski odbori Socialistične zveze v krajih, kjer je to že bolj nujno, začno ukvarjati s tem problemom. Pomagajo naj, da bodo enote dobiše za svoja vodstva ljudi, ki bodo pripravljali delati in se bodo čudili odgovore na svoje dele.

Nič manj problemov ni bilo v zvezi z gradnjo doma. Skupščina je razpravljala o tem in ugotovila, da sedanji sklad za gradnjo doma znaša 1.555.000 in 1.999.000 posojila. Od tega je levi delež prispevala občinska delavska delovna brigada v opreknem zalog in skupina starejših tabornikov na sedmih letih. Mnenja delegatov so bila v začetku deljena, koeno pa so se zedinili, da se bo do dobrih gradil stopno, kakor bodo do dobjevale finančne možnosti in izpolnile.

»not za gradnjo. Restički odbor je povečan za enega člana. Ko bodo funkcionarji opravili vse formalnosti v zvezi z dovoljenjem za gradnjo, bo restički odbor dobil prve terzine za gradnjo. Novotekski Odbor je pripravil postaviti temelj do betonske ploče.

»Z naštetimi in mnogim drugimi problemi se je skupščina podrobno ukvarjala. Pohvalila je vse tiste člana, vodnike in načinke, ki so do prinesli k uspešni delu svojih enot v preteklem letu, posebno prof. Dobovšek, B. Režnja, V. Kusida in J. Vimpolškova.

»V novi izvršni odbor so bili izvoljeni: inž. Slobodan Rajič, Roman Ozari, Jože Glonar, Branko Lukič, Marjan Dobovšek, Tone Godec, Elka Dobovšek, Mirko Rupnik, Malka Flak. Novi izvršni odbor je sprejel nalogo, ki mu jih je naložila skupščina za večko leto v upanju, da bodo v naslednjem letu in funkcionarjev v tem tudi uspel. Lub.

OPOZORILO

SANITARNA INSEKCIJA OLO Novo mesto obvešča prebivalstvo v okraju, da je nekaj vršil ene moke tipa 1000 prišlo iz neposrednih virov v dotik s sredstvom za zatiranje mrčesa, ki je zdravju škodljivo. Inšpektorat je izločil iz prometa v trgovski mreži tako moko, vendar je možno, da je še kaj na zalogi pri obrtnikih, v gostinskih mreži in tudi pri posameznikih. Dolžnost vsakogar je, da preglede zaloge krušne moke in tako prepreči zastrupitev.

Pokvarjena moka se prime v gradnice in če jih stremo, opazimo v sredi rumeno jedro. Moka ima tudi značilen duh po zmesi česna in petroleja; ta duh je še močnejši na mesih, ki so prišla v dotik s strupom.

Sumljivo moko naj potrosnik takoj vrne v prodajalno, v kateri so jo kupili, hkrati pa naj obvestijo sanitarno inšpekcijo ali postajo ljudske milice.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Kot smo že poročali, je bil minuli teden zaključen V. kongres Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. To je bil tako pomemben dogodek, da velja in bo veljalo o mislih, napetih in nalogah, ki nam jih je naložil vsem skupaj, še prenekaterkrat spregovoriti na straneh našega lista.

Kongres je ob zaključku svojega dela sprejel resolucijo. V njenem prvem delu je ugotovljeno, da je bilo obdobje med IV. in V. kongresom značilno tako zaradi pomembnih gospodarskih uspehov, nenehnega zboljševanja življenjskih razmer delovnih ljudi, zlasti pa zaradi razmaha socialističnih in družbenih odnosov. V tem delu je tudi rečeno tole: »... Posebno skrb je posvečala Socialistična zveza delavcem in družbenemu samoupravljanju. Usposabljanje delovnih kolektivov za

Ob zaključku kongresa

samostojno odločanje in vodenje socialistične politike je bilo vedno poglavitna vsebinska dejavnost Zveze.

In če nadalje razvijamo resolucijo, lahko ugotovimo, da je to tudi poslednje poglavitna vsebinska dejavnost Zveze. Vsak stavek resolucije nas namreč opozarja na nenehno krepitev delavskega in družbenega samoupravljanja, na razvoj materialnih in družbenih odnosov v gospodarskih organizacijah in družbenih službah, na naloge, ki jih velja uveljavljati na področju komunne. In statutarne spremembe so prilagojene temu, da se Socialistična zveza čimbolj vključi v proces družbenega gibanja.

Toda ustavimo se tokrat samo ob dveh ugotovitvah in nalogah, ki nam jih nalaga resolucija. V njej je rečeno: »Socialistična načela delitve dohodka so omogočila, da dobiva delavsko samoupravljanje čedalje bolj konkretno družbeno vsebino. Razvilo in uveljavilo se je tako, zlasti s pomočjo sindikatov, da so mu dosežane materialne in organizacijske možnosti pretresne...» Dalje je rečeno: »Doboreli so pogoji za večji razmah notranje demokracije delavskega samoupravljanja, s tem, da gospodarske organizacije dosledneje prenesajo odločanje o neposrednem gospodarjenju, delitvi in delovnih razmerjih na enote znotraj gospodarskih organizacij. V bistvu gre tako za boljše gospodarjenje in skladno s tem za povečanje dohodka proizvajalcev, kakor tudi za proces preobrazbe komunne v resnično asociacijo vseobnih proizvajalcev.

Družbena vsebina teh sprememb je v tem, da nadalje osvobaja človekovo delo, ki na ta način postaja vsebolj odločujoča prvina socialističnih družbenih odnosov.

Ce dobora pretehtamo samo te ugotovitve in napotke, so nam naloge jasne. Gre torej za nadaljnje izpopolnjevanje delitve dohodka in oblike samoupravljanja, za takšno izpopolnjevanje, ko bo lahko o oblikovanju in delitvi dohodka odločal res vsak neposredni proizvajalec. Temu velja prilagoditi oblike gospodarjenja in samoupravljanja. Ce bomo imeli v gospodarskih organizacijah razen predstavniških, tudi takšne oblike samoupravljanja, ki bodo proizvajalca še močnejše vključile v neposredno odločanje, bomo lahko vedno močnejše in naslednjem obdobju še znatno večje uspehe.

Pri izpopolnjevanju nagrajevanja po delu gre za to, da uveljavimo načelo, izrečeno v drugem poglavju resolucije: »Vsakemu delovnemu človeku, bodisi v gospodarskih enotah, bodisi v družbenih službah, je treba zagotoviti osebni dohodek po delu v skladu s temeljnimi demokratičnimi načeli socialističnih družbenih odnosov.

Med nalogami, ki nam jih torej nalaga Resolucija V. kongresa sta ti dve: to je nadaljnje izpopolnjevanje nagrajevanja po delu in nadaljnji razvoj in krepitev delavskega in družbenega samoupravljanja. Pomembni tako za gospodarske organizacije kot za komunno delitve po delu je namreč za člane komunne prav tako stalna stimulacija in hkrati za komunno skupni interes. Zato ne more biti komunna od delovnega kolektiva nič manj vezana za čim bolj dosledno uveljavljanje novega sistema razdelitve dohodka in nadaljnji razvoj družbenega upravljanja. Komuna mora biti v komuni bodo morale dobiti še večji pomen takšne oblike neposredne samouprave kot so stanovniške skupnosti in krajevni odbori. V vseh teh smerih velja torej razvijati našo dejavnost.

Nabirajte zdravilna zelišča

Cvet: lapuha, malih marjetic, Korenine: bodeče nežekopana, sladkih koreninik, trobentnice, regrata (samo rumenega), pekoče koprive, repinca. Lubje: česminovih korenin.

Pohitite z nabiranjem lapuhovega cvetja. Cene in navodila za nabiranje dobite pri Vaši zadrgali ali direktno pri GOSAD, skladišče Novo mesto, Slavkova ulica 8.

Vebleglavnica »NA-MIA« Ljubljana

(pri pošti) je na založena z vsem industrijskim blagom široke potrošnje

Gozdovi gore

8. marca je kuril Franc Gorše iz Meniške vasi v vinogradu na Novi gori pri Starih Zagah. Iz ognjenika je nastal požar, ki je zajel 20 ha površine, meden kosenic in nekaj mlada gozda. Pri gasehju požara je sodelovalo okoli 200 ljudi. Škoda je bilo približno pol milijona dinarjev.

10. marca je zanesla iskra lokomotive požar v gozdu Zapuše. Zajel je 10 ha. Istega dne je zajel gozd med Smihelom in Birčno vasi. Požar je zajel 3 ha. Vzrok: iskra lokomotive. 9. marca je zajel gozdni požar pri vasi Damaš (Bela krajina) 3 kv. km. Vzrok še ni ugotovljen, verjetno pa gre za ne previdnost pri čiščenju in kurjenju. Tudi gozdni požar pri Križah (Brežice) in več drugih manjših požarov so prizadeli precej škode.

Vsi ti požari kažejo, da naši ljudje še niso dovolj previdni pri čiščenju gozda. Ogenj zajetjo, ne da bi prej odstranili iz bližnje okolice lahko vnetljive predmete listje, suhih in suho travo. Ljudje tudi odhajajo domov, ne da bi popeljali ogenj. Varnostni pas ob žezli ni očiščen, čeprav bi moral biti. Vreme je suho in, če ne bomo previdni, bomo zaradi požarov agubili precej milijonov vrednosti. Iško pa tudi spet kakšno življenje...

Nista obvladala ovinkov

8. marca je zapeljal avtomobil H-26031, ki ga je upravljala Marica Hlaker iz Zagreba, na odcep proti Mokricam. Zaradi velike hitrosti pa šoferka vozila ni mogla obvladati, zapeljala je na travnik, kjer se je avto prevrnil. Na avtomobilu je škoda nekaj sto tisočakov, potniki pa niso bili ranjeni.

Nesreča pri Brežicah

12. marca ob 23.40 je stal na avto avtomobil cestni vasi Brežice (Brdce) zaradi okvare tovrstni avtomobil H-125. Naložen je bil z rezanim lesom, ki je motel 2,20 in preko karoserije. Po leti cestni je

ZUNANJEPOLITIČNI TEDESKI PREGLED

Ko to pišemo, je predsednik FLRJ Tito prispel na petdnevni uradni obisk v Liberijo, tretjo zahodnoafriško državo, ki jo je doslej obiskal. Povod, kamor je prišel, so mu priredili lep in navdušen sprejem. Iz suhih uradnih sporočil pa je razvidno še eno, pomembno dejstvo: kljub velikim razlikam v družbeni ureditvi in tradicijah med afriškimi državami in Jugoslavijo, je skupna obema stranema ideja aktivne in miroljubne koeksistence, nepovezovanja v bloke, sodelovanja z vsemi državami na enakopravni podlagi in boja proti kolonializmu in slahernemu, tudi novjšemu, načinu »neokolonialističnega« izkoriščanja.

Prezgodaj je še, da bi orisali pregledno sliko Titovega obiska v nekaterih državah Zahodne Afrike. Toda po vseh dosedanjih poročilih je upravičena trditve, da je bil obisk potreben in da je še nadalje utrdil odnose med Jugoslavijo in posameznimi afriškimi državami.

Jugoslavija ni velika država, ki bi razpolagala z velikimi finančnimi sredstvi in kapitalnimi dobrinami. Toda kljub temu — je v mejah svojih možnosti — voljna pomagati novim neodvisnim afriškim državam s krediti, tehničnimi nasveti in ugodnimi trgovskimi pogoji. V tem smislu je predsednik Tito simbolično položil temeljni kamen za veliko hidrocentrale v Togu, nedaleč od glavnega mesta Loméja, ki jo bodo gradila jugoslovanska podjetja pod nadzorstvom jugoslovanskih inženirjev.

Tako vidimo, da Titova pot v zahodnoafriške države ni samo prispevek k utrjevanju svetovnega miru in ideje o aktivni in miroljubni koeksistenci, ampak je tudi v praksi potrdila sodelovanje, slonce na teh načelih, med Jugoslavijo in afriškimi državami.

V Kongu sta se dokončno izkristalizirali dve skupini: ena skupina zastopa ideje pokonoga zakonlega premiera kongoske vlade Patricea Lumumbe, čigar osnovna zahteva je bil enotni Kongu, druga skupina pa gleda na svoje sporocil pa je razvidno še eno, pomembno dejstvo: kljub velikim razlikam v družbeni ureditvi in tradicijah med afriškimi državami in Jugoslavijo, je skupna obema stranema ideja aktivne in miroljubne koeksistence, nepovezovanja v bloke, sodelovanja z vsemi državami na enakopravni podlagi in boja proti kolonializmu in slahernemu, tudi novjšemu, načinu »neokolonialističnega« izkoriščanja.

Afriški problemi

Vsi ti politiki so se zbrali pri Tananarivi na Madagaskarju na konferenci »za okroglo« mizo, da bi — dejansko razkosali Kongu. Lahko rečemo, da je bila konferenca zmagoslavje za odpadnika Combeja, ki je prvi, z razglavitvijo »neodvisne« države Katange, načel integracije in celovitosti Konga. Pisana bratovščina na Madagaskarju je namreč sklenila ne samo, da odobri sedanji položaj v Kongu, ampak je po letovih besedah sklenila celo »ustanoviti« nove države (če bo potrebno), ki jih bodo priznavali z demografskega in ekonomskega stališča. Potemtakem so ne samo odobrili razkosanje Konga, ampak so celo napovedali nove drobne države. Se več, razbijalci kongoske enotnosti so izjavili, da so pripravljeno začetno vojaško akcijo proti zakoniti vladi republike Konga, če ta ne bi priznala sklepa o receptivni te afriške države.

Da bi pa nekoliko prikrili svoje razbijalno delo, so udeleženci konferenci na Madagaskarju razglajali, da bo kongoske države povezoval nekakšen »svet držav« s Kasavubujem kot predsednikom. Toda v tem svetu bi bili zastopani poglavarji teh držav, ki bi imeli glavno besedo in »organizem za koordinacijo« bi moral izpolnjevati njihova navodila.

Da je to samo pesek v oči kongoski in svetovni javnosti, najbolj dokazuje dejstvo, da bo Combe Hsi (ali vsaj njegova delegacija), ki bo po Kasavubujevih besedah pojasnil pred Generalno skupščino OZN sklepe sprejete na konferenci pri Tananarivi. Combe je dosegel popolnoma vse, kar je hotel, in še več, kar je lahko upravično upal. S tem da so postale kongoske »države suverene«, je zmagala secesionistična ideja Combeja. In celo njegova dva nekdanja nasprotnika Ileo in Kasavubu, ki sta v začetku govorčila o enotnem Kongu, sta se morala ukloniti Combejevemu diktatu in hinavsko pozdravljati in slaviti človeka, ki je še do nedavnega veljal za odpadnika in izdajalca.

Toda secesionisti stojijo pred veliko neznanko: kaj misli kongosko ljudstvo. Kljub plemenskim nasprotjem in razširjenemu nazadnjaštvu čedalje bolj zmaguje zamisel o enotnem Kongu. In če se je zarotnikom posrečilo ubiti Lumumbo, niso mogli ubiti njegove ideje. Ta slej ko prej živi.

Za človeka gre

dine odšlo v mesta. Kaj kmalu ostanejo otroci, ko se njihovi starši razporedijo, brez prave vzgoje in varstva. Tako prepusteni sebi in raznim škodljivim vplivom, ki čisto prevzemajo mladoletnike, se kaj pogosto rešujejo na ta način, da se potopijo in navajajo sprva na manjših, kasneje pa na večjih prestopkih. Zanje je večkrat zelo težko dobiti primerno zaposlitev, posebno takrat, če so že bili zaposleni in jih je podletje iz dolgotrajnih vzrokov odpustilo. Seveda je pravočasen poseg organov socialnega varstva in uspešen, če pa je bilo žal do zdaj malo, saj je šlo največkrat za nepozno pomoč in je bil ukrep bolj podpor-

na nego kot preprečevalnega znaka njega.

V prihodnje bo morala biti naloga organov socialnega varstva vsakogar obsejnega, njihovo delo pa bolj sistematično. Zato bo treba poskrbeti za dober kader v socialnih službah in ga izpopolniti, socialne službe pa bolj razširiti in vsi pristojnosti pri reševanju socialnih in družinskih vprašanj bo treba dati stanovanjski skupnosti, ki naj na svojem območju čimbolj razvije družbeno upravljanje socialnih služb. Socialna vprašanja so tudi področje družbenih organizacij, ki se rešujejo podobne naloge.

Kratke ZRAZNIH STRANI

Po vseh znamenjih sodečo, bo v kratkem prišlo do pogajanj med zastopniki francoske vlade in časne afriške vlade — če spet ne pride kaj vmes. Medtem pa tukaj in javnosti učitaba o vsem mogotem in tudi o največjih ovirah, ki jih bodo morali premagati na teh pogajanjih. To oviro so s splošnim mnenjem prvohodna politična ureditev Alžirije, položaj Sahare in Merse el-Kebira ter izkoriščanje saharске nafte in drugih njenih bogastev.

V Londonu traja še nekaj dni konferenca ministrskih predsednikov držav Britanske skupnosti narodov okoli Commonwealtha. Vse razprave so za zaprtimi vrati, vendar je splošno znano, da je najbolj urnovo vprašanje nadaljnje članstvo južnoafriške unije, ki je znana po svoji rasistični politiki. Gana je že zahtevala izključitev te države, če ne bo sprejela svoje politike rasnega razločevanja.

Ameriški veleposlanik v ZSSR je potoval prav v Novo mesto, da bi izročil premieru stiburske osebno poslanico ameriškega predsednika Kennedyja. V neki vili se je štiri ure razgovarjal s Hruščevom. Čeprav je Kennedy odgovoril prejel, ni nič znanega ne o vsebini njegove poslanice sovjet-skemu premieru ne o vsebini odgovora premiera Hruščeva.

Premier Hruščev je v nekem govoru dejal, da je zelo blizu časa, ko bo posteljal človek v vesolje z vesoljsko ladjo.

Turška vlada je odpoklicala iz tujine več svojih diplomatoov od veleposlanikov do konzulov, ki jih je na te položaje imenovala že prejšnji režim Adnana Mendereasa. Nekateri bodo upokojili, drugi pa bodo nadaljevali delo v ministruvu za zunanje zadeve ali na kakem drugem položaju.

Varnostni svet je sprejel zahtevo Liberije, da je treba obravnavati položaj v portugalski koloniji Angoli, kjer so kolonialna oblastva s podaj v krvi zatražila nemire. Liberija zahteva tudi, naj Varnostni svet pošlje v Angolo anknetno komisijo, ki bi raziskala zločine portugalskih kolonizatorjev. Delegat nekaterih zahodnih držav, med njimi tudi Francije in Velike Britanije, so izrazili »dvom« o pristojnosti Varnostnega sveta, da bi razpravljali o Angoli.

ZSSR so uspešno izstrelili četiro vesoljske ladje, ki se je po uspešno opravljeni poti vrnila na Zemljo.

Obvestilo odjemalcem električne energije

Z izgradnjo daljnovega 110.000 Voltov Brestanica-Novomesto in ustreznih transformatorskih postaj, je uspelo našemu podjetju zagotoviti dobavo električne energije v noštem delu okoličin. Izvzeti so morda le kraji, ki so zelo oddaljeni od napajalnih transformatorskih postaj, vendar bo tudi za te kraje dobava električnega toka urejena.

Z reorganizacijo podjetja in uvedbo ekonomskih enot smo uvedli s 1. januarjem dvoimesno plačevanje samo po oddanih vseh. Prosimo te odjemalce, da z rednim plačevanjem olajšajo delo inkasantom, ker je njihov uspeh nagradjen po učinku.

Na sedežu vsakega bližnjega rajona je uvedena stalna dežurna služba v naslednjih krajih:
 V Novem mestu tel. št. 137 — dežurna služba od 6. do 22. ure, od 22. do 5. ure, telefon št. 139 in 134.
 V Trebnjem tel. št. 9 — dežurna služba od 6. do 14. ure, od 14. do 6. ure, stalni spoj telefona 9.
 V Sentjurju tel. št. 5 — dežurna služba od 6. do 14. ure, od 14. do 6. ure stalni spoj tel. 5.
 Smarjeta tel. št. 5 — stalni spoj.
 Suraža tel. Dol. Toplice 7 — stalnim spojem preko Ljudske milice.
 Cromelj tel. št. 8 — dežurna služba od 6. do 22. ure, od 22. do 6. ure, tel. št. 8, stalni spoj.
 Metlika tel. št. 8 — dežurna služba od 6. do 14. ure, od 14. do 6. ure stalni spoj preko Ljudske milice.
 Semčje tel. št. 4 — stalnim spojem.

Prebivalstvo naprošamo, da javi na navedene telefonske številke pri povračilu stroškov in primerni nagradi vsako napako, ki bi jo opazilo na naših napravah.

Na isto telefonsko številko naj se obrnejo ljudje tudi v primeru manjših ali večjih elektronskotalcijskih uslug.

Na žalost posamezniki še vedno krajevo električni tok. Tak nekontroliran odjem električne energije škoduje ostalim potrošnikom, ker nekontrolirano preobremenjuje bližnje električne naprave in povzroča padce napetosti, preobremenjevanje ostalih potrošnikov. Opozarjamo na to, da je lastnik instalacije kazensko in materialno odgovoren za manipulacijo z električnim tokom.

Za preprečevanje teh zlorab smo uvedli postrono kontrolo tudi v nočnem času, sprejemamo pa prijave takih krajev in jih tudi nagrajujemo ne da bi izdal prijavitelja. V interesu nas vseh je, da dvumno naprave, ki so lasti podjetja in skupnosti, da bodo služile nemoten dobavi električnega toka.

Uprava Elektro Novo mesto

Ti očeta do praga, sin tebe...

Na Potoku števil 3 boluje J. V. starejši že od 1936 za kostno tuberkulozo. Pred dvema letoma mu je umrla žena. Otroci so vsi preskrbljeni. Starejši sin ki mu je očeta izročil posvetstvo, je že nekaj let porocen, mlajši sin V. V. je zaposlen, hči M.V. pa je prav tako poročena. Vsi živijo sorazmerno dobro.

Ko se je starejši sin J. V. oženil, je pričel kaj hitro do sprejemne v hišo. Njegova žena ni prav nič videla, da bi bil na domaći

postelje. Sele potem je prišla nova skrb, do izraza. Dvakrat na dan je mlada žena na prag s seboj kjer je težal (mladi gospor je stalovl v novi hiši, ki jo je medtem zgradil, očeta pa je pustil v stari leseni in nezakurjeni kajbi). Prinesla mrzlo jed v hišo, ki je dobil, da pa »v tisti noči« o tem ni slišati. Ko je Socialno skrbstvo še nadalje raziskavalo težave, v katerih oče J. V. živi, ko je zahtevalo, naj mladi gospor le bolj skrbi za očeta. Po dajtem drezurju je oče prišel v novo hišo, a ne na slabše kot prej. Kaj se da pri tem še doseči?

Primer dokaj živo pripoveduje o zastarelih družinskih skoraj patriarhalnih odnosih, ki vladajo še med mnogimi našimi družinami. V takih primerih je skoraj za nam govoreča o skrbi za človeka, ki je v socialistični družbi največja dragocenost.

EVALITETNO MODNO PERILO V MODERNIH PASTELNIH BARVAH PROIZVAJA "Nada Dimić" ZAGREB DOBITE V VSEH TRGOVINAH V NOVEM MESTU I. Z.

ČOKOLADA BONBONI KEKSI Petdeset let kvalitete

PO OGNJU IN DIMU — VESELO KOLO

ADLEŠIČI PRED PRAZNIKOM

22. marca pred šestnajstimi leti, tik pred koncem vojne, so partizani napadli in pregnali iz Adlešičev Nemce in ustaše. Ti so prišli dan prej v Adlešiče, jih izropali in požgali. V spomin na zmago nad Nemci in ustaši praznujejo Adlešičani 22. marca krajevni praznik.

KZ oz. sedanja poslovna enota iz Adlešičev je v preteklem letu odkupila 90 goved, 229 telet, 833 prašičev, 65.000 jajc, za nekaj manj kot 25 milijonov dinarjev lesa in še manjše količine gob, fižola, konoplje, lana in zdravilnih zelišč. KZ je lani odkupila za 56 milijonov 342.000 dinarjev raznih kmetijskih pridelkov, celoten promet zadruga pa je znašal 82 milijonov dinarjev.

Poslovna enota v Adlešičih je dobila nagrado »Gosada« — radijski sprejemnik. V preteklem letu je bila namreč med tistimi KZ, ki so odkupile največ zdravilnih zelišč in gob. Zelišč so odkupili za milijon 215.000 din, gob pa za 893 kg. Osnovna organizacija ZROP je bila v Adlešičih ustanovljena

leta 1959, resno pa je začela delati šele v zadnjem obdobju. Pozimi so imeli predavanja, zdaj pa nameravajo ustanoviti strelsko sekcijo. Ker jim manjka denarnih sredstev za nakup pušk in streliva, se bodo obrnili za pomoč na občinski odbor ZROP. Organizacija ZROP iz Adlešičev bo sodelovala julija letos tudi pri skupnem pohodu obmejnih hrvaških organizacij

Osnovna organizacija iz Adlešičev bo 22. marca odkrila v gradu Pobrežje, kjer je bil julija 1941 prvi krajevni partijski sestanek, spominsko ploščo. Letos namerava ZB postaviti še spomenik padlim borcem njihovega KO in postaviti spominsko obeležje v gozdu pri Bojancih, kjer je bila partizanska bolnišnica. Lovska družina iz Adlešičev

PROGRAM PROSLAVE KRAJEVNEGA PRAZNIKA V ADLEŠIČIH

22. marca ob 13. uri odkrije spominsko ploščo na gradu Pobrežje, ob 14.30 slavnostno zborovanje pred zadrugnim domom v Adlešičih, po zborovanju: nastop domačih kulturnih skupin in plesništev ter kulturne skupine iz Duge Rese, za zaključek: prosta zabava.

steje 21 članov. Na občnem zboru, ki ga bodo imeli 19. marca, se bodo lovci pogovorili o pokončevanju roparic (zlasti lisice je tam okoli precej) in drugih svojih problemih. Družina je lani kupila in spustila v lovnišče 20 fazanov.

Na zboru volivcev, ki so ga imeli v začetku leta, so sprejeli sklep, da bo prispevalo vsako gospodarstvo za popravilo potov letos 2000 dinarjev, 1000 dinarjev pa bo prispevalo vsako go-

spodarstvo za dograditev gasilskega doma. Skupaj bodo znesli prispevki kar 750.000 dinarjev.

Na krajevni konferenci SZDL so razen o ostalih problemih, o katerih so razpravljali tudi na drugih sestankih, sklenili še, da bodo povečali število članov SZDL. Zdaj je 63 odstotkov volivcev v SZDL, ta odstotek pa nameravajo povečati na 80.

Dan žena so proslavile Adlešičanke že v nedeljo 5. marca. Na proslavi je imel referat predsednik SZDL Rudolf Crnič, KUD iz Adlešič je nastopil s igro »Mati«, žene so zapele nekaj pesmi, šolarji pa so nastopili s zborna recitacijo. Po proslavi so se žene povesele v šoli.

KUD iz Adlešičev pripravljajo za krajevni praznik igro »Pot do zločina«. Za nastop se pripravljajo še tamburaši in folklorna skupina.

Sola v Adlešičih je odkupila prostor za šolsko športno igrišče, ki si ga nameravajo urediti do krajevnega praznika. Vaščani pomagajo šolarjem tako, da vozijo iz Kolpe pesek. Šolarji so si lepo uredili še šolski vrt, kjer bodo pridelovali zelenjavo za šolsko kuhinjo, in vrt pred šolo.

Vladimir Lamut: V Orchovcu pod Gorjanci (1960)

Mirna peč praznuje

Vsako leto 16. marca praznujejo Mirnopečani svoj krajevni praznik. Na ta dan leta 1942 je odšla iz Mirne peči v partizane nad 40 borcev in bork. Večja skupina je odšla v partizane že februarja 1942, mnogi pa že v letu 1941

VOLIVCI PRISPEVAJO

Iz razgovora s predsednikom krajevnega odbora v Mirni peči Karlom Galčičem smo zvedeli, o čem so ljudje razpravljali na zadnjem zboru volivcev. Razumljivo je, da je bilo največ govora o novih prispevkih in dajatvah, ki jih bodo volivci plačevali.

2-odstotni krajevni samoprispevek za vzdrževanje potov in drugih komunalnih naprav so sprejeli volivci soglasno. Predvsem so bili za obvezni samoprispevek zato, ker ga bodo morali plačevati vsi pre-

bilavci. Do zdaj je bilo na področju KO precej takih prebivalcev, ki so se radi izmuzkali dajatvam v korist vseh vaščanov. — 2-odstotni krajevni samoprispevek bodo ljudje lahko odslužili tudi z delom.

Povečanje prometnega davka v trgovinah so ljudje v začetku zelo kritizirali, češ da je že tako vse predrago. Po daljši razpravi in razlagi pa so na povečanje pristali.

Z dopolnilnim proračunskim prispevkom so se volivci strinjali. In zakaj? Ker so v glavnem kmetje, ta prispevek pa bodo plačevali le delavci in uslužbenci.

Hišnina pa je spet naletela na ostro kritiko. Ljudje pravzaprav niso kritizirali hišnine, ampak le nekatere stvari v zvezi z njo. Povedali so, da so prevelike razlike v plačevanju hišnine med trebanjsko in novomeško občino. Trebanjski občani plačajo za enake zgradbe precej manj kot novomeški. Razen tega morajo menda plačevati v novomeški občini hišnino tudi tisti hišni lastniki, ki imajo tako slabe ali stare zgradbe, da jim po pravilih

sploh ne bi bilo treba plačevati. Volivcem se tudi ni zdelo prav, da plačujoče prebivalci Mirne peči in prebivalci oddaljenih hribovskih vasi enako hišnino. Po njihovem mnenju bi morali v Mirni peči plačevati več, ker so na boljšem glede prometnih zvez in ostalega. (Ta zadeva je zdaj že urejena.)

Razen o teh dajatvah pa so volivci razpravljali še o šolski stavbi, ki je neprimerna za pouk, o popravilu poti in drugih krajevnih problemih.

»REMONT« MIRNA PEČ

- OPRAVLJA
- VSA V STROKO
- SPADAJOČA
- DELA IN
- CESTITA ZA
- KRAJEVNI
- PRAZNIK

Obvestilo gozdnim posestnikom

Občinski ljudski odbor v Novem mestu — odtsek za gozdarstvo, obvešča gozdne posestnike, naj vložijo prošnje za sečna dovoljenja za leto 1961/62 do 31. marca letos.

Prošnje, vložene po tem roku, bomo upoštevali le v izjemnih primerih (elementarnih neizdatih). Prošnje je treba vložiti pri pristojni kmetijski zadrugi oz. njenem poslovnem okolju, kjer se dobe tudi predpisane tiskovine.

Kmetijska zadruga Adlešiči

Za krajevni praznik ADLEŠIČEV iskreno čestitajo tamkajšnjemu prebivalstvu:

- Krajevni urad
- Osnovna organizacija ZKS
- Krajevni odbor SZDL
- Krajevni odbor ZB
- Krajevni odbor ZVVI
- Vaški aktiv LMS
- Krajevni odbor ZROP
- Krajevni odbor RK
- Lovska družina
- Delavsko kulturno društvo
- Gasilsko društvo

Dober začetek

4. marca so se prvič sestali novoizvoljeni občinski odbor SZDL v Sevnici. Udeležba je bila v primerjavi z dosedanjimi zelo lepa, saj so manjkali le trije odborniki. Razpravljali so o občinski konferenci žena, ki bo najbrž 25. marca. Inicijativni odbor bo pripravil vsa potrebna. Pogovorili so se še o občinskem odboru za telesno vzgojo in o občinskem društvu inženirjev in tehnikov.

Na seji so imenovali odbor za proslavo 20-letnice revolucije. Ta je že sprejel okvirni program. Proslave se bodo pričele 2. jul. po vseh večjih naseljih in občin. 4. julija bodo organizirali množično poslušanje radijskega prenosa proslave in Titovega govora v Učicah.

Dva dni z našimi vojaki

Pred dnevi je prišla v Mirensko dolino večja skupina naših vojakov. Prebivalci Mirne smo kaj hitro začutili, da je vojska del nas samih. Na Mirni imamo redkokoli filmsko predstavo, koncertov pa sploh ne. Prijetno presenečenje smo bili, ko so vojaki že prvi večer zavrteli film. Žal, prebivalcev okolinskih vasi nisimo mogli pravočasno obvestiti.

Naslednji dan so predvajali film za otroke. Videli smo, kako prisrčno je bilo srečanje med vojaki in otroci. Zvečer smo poslušali predavanje o pomembnih dogodkih v svetu. Tudi tega smo bili veseli, saj le malokdaj zvezmo (kraj po radiu in časopisju), kaj se godi v svetu. Še do tesnejšega stika je prišlo zvečer, ko je zaigral njihov kvintet.

Razšli smo se s prijetnim občutkom, da je naša vojska res ljudska, oni pa so si pridobili nove prijatelje. N. D.

22. julija bo šlo kar največ prebivalcev iz občine na proslavo in odkritje spomenika padlim pri Žužemberku. Svečano bodo proslavili tudi 5. november, saj bo poteklo takrat 20 let, kar so počeli v občini prvi partizanski vojski in aktivni odbor bo pripravil vsa potrebna. Pogovorili so se še o občinskem odboru za telesno vzgojo in o občinskem društvu inženirjev in tehnikov.

Na seji so imenovali odbor za proslavo 20-letnice revolucije. Ta je že sprejel okvirni program. Proslave se bodo pričele 2. jul. po vseh večjih naseljih in občin. 4. julija bodo organizirali množično poslušanje radijskega prenosa proslave in Titovega govora v Učicah.

ZDRAVI BOLNIM — TELEVIZOR

Do torika opoldne smo dobili za televizijski sprejemnik, namenjen bolnikom na pljučnem oddelku novomeške bolnišnice, naslednje nove prispevke: sami bolniki pljučnega oddelka so zbrali — 10.717 din; Trgovsko podjetje Potrsko iz Črnomlja — 1.000 din; Okrajni zavod za izobraževanje odraslih v Novem mestu — 5.000 din; kolektiv trgoveškega podjetja Izbra iz Novega mesta — 12.350 din; Občinski ljudski odbor Sevnica — 5.000 din; Kmetijska zadruga v Kostanjevici — 5.000 din; Okrajna zveza Partizana, Novo mesto — 2.000 din; Jože Krevs iz Ponikve — 1.000 din; Franc Skubla iz Ponikve — 500 din; Stanko Zakrajšek iz Ponikve — 500 din; Alojz Zupančič iz Nemške vasi — 500 din; Miha Gasper iz Ponikve — 500 din; Alojz Sohar iz Ponikve — 500 din; Karel Poglavec iz Ponikve — 500 din; Tone Slak iz Ponikve — 200 din; Jožefa Šešek iz Ponikve — 200 din; Mesoizdelki, Mokronog — 2.000 din; Ludvik Sladek, V. P. 3635 Visoko — 500 din; Tončka Grdina, Mavrož 62, p. Slov. Gračiče — 300 din.

Skupaj se je nabralo do 14. marca — 95.337 din. Prosimo posameznike kakor tudi podjetja in ustanove, naj prispevajo po svojih močeh za to človekoljubno akcijo. Pri vseh prispevkih pripišite namen nakazila: ZA TELEVIZOR BOLNIKOM TBC. Naš tekoči račun: 606-70/3-24 pri Komunalni banki v Novem mestu.

Uredništvo in uprava DOLENJSKEGA LISTA

Led je prebit

Konec prejšnjega meseca je sevnjska stanovanjska skupnost odprla nov obrat — pralnico. Prav na dan otvoritve pralnice, ki je v enem izmed stanovanjskih blokov nasproti železniške postaji, smo obiskali predsednika stanovanjske skupnosti Hinka Vdoviča in ga vprašali kaj vse je že doslej napravila stanovanjska skupnost za zaposlene žene, katere obrate je ustanovila in kaj še pripravljajo.

Stanovanjska skupnost je bila ustanovljena lani. Kmalu po ustanovitvi so naročili nekatere stroje za obrate oziroma servise. Nekaj jih je dobili prej, druge kasneje. Finančna sredstva brez katerih seveda ne bi mogli ustanoviti servisov, so tudi nekako zbrali: 80.000 dinarjev se je nabralo pri najemnih, po milijona dinarjev so dobili posojila iz občinskega investicijskega sklada in potem so začeli.

Fizičarji salon stanovanjske skupnosti so odprli z novim letom. Dela po ugodnih cenah, zato ima tudi vedno dovolj strank. Med letom ga nameravajo opremiti z novimi stroji. Obrat družbene prehrane so odprli 10. februarja letos. V začetku je kuhar predvsem malice uslužbenec občine, sodišča, postaje Ljudske milice ter trgoveškega podjetja »Sloga«, proti koncu meseca je začel tudi kosila. Za malico je imel takrat še nad sto abonentov, za kosilo pa nad 20.

Malica stane 50 dinarjev, kosilo pa 120 dinarjev. 22. februarja so odprli še pralnico, ki bo prala v glavnem za zaposlene žene. Naročili za pranje je bilo že pred ustanovitvijo dovolj. Stranke bodo dobile iz pralnice polshušo perilo, ker stanovanjska skupnost še nima likalnice. Pranje sedem kilogramov perila bo stalo okoli 400 dinarjev. Stanovanjska skupnost ima tudi servis za izposojanje gospodinjskih strojev, ki dobro dela v zadovoljstvo zaposlenih žena. Največja želja sevnjskih žena je da bi dobile še kemično čistilnico, likalnico, krpalnico in še druge servise. Te bodo dobile predvidoma jeseni, ko bo dokončan novi blok. V njegovih kletnih prostorih bodo servisi. Stanovanjska skupnost pa namerava ustanoviti še en fizičarji salon in kupiti še en pralni stroj. Tako so začeli v Sevnici ustanavljati v okviru stanovanjske skupnosti servise, ki bodo občutno razbremenili zaposlene žene. Prvi uspehi oziroma prvi obrati so se že pojavili. Led je prebit.

POGODBENO SODELOVANJE V KZ BREŽICE

Kmetijska zadruga v Brežicah, ki ima področje uprave v Cerkljah, Dobovi, Jesenicah in Globokem je 1960-61 osvojila poseben način sklepanja pogodb za rastlinsko in živalsko proizvodnjo. Vsa kmetovalca,

V PTT — sindikat in DS

Ustanovni občni zbor sindikalne organizacije pri samostojni ekonomski poštni enoti je bil 5. marca v Vidmu-Krškem. Udeležili so se ga predstavniki pošt iz Vidma-Krškega, Sevnice in Novega mesta ter tajnik občinskega sindikalnega sveta iz Vidma-Krškega.

Poročilo o organizacijski zamisli bodoče poštne enote s sedežem v Vidmu-Krškem so se pogovorili o vlogi sindikalne organizacije, o pripravah na volitve v ljudski svet in upravni odbor, nadalje o prostorihi sevnjske pošte itd. Zvedeli so tudi, kako je v gradnji in avtomatizaciji pošte v Vidmu-Krškem.

Po občnem zboru je bilo posebno posvetovanje z mladino. Pogovorili so se o ustanovitvi sekcije Planinskega društva PTT v Ljubljani. D. K.

ki ima pogoje za kooperacijsko proizvodnjo, je prejel pismeno obvestilo o pogojih sodelovanja s KZ, tako da pride sleherni kmet že pripravljen sklepat pogodbe. Pogodbe se sklepa vsak dan na upravi KZ in področnih upravah.

Pogodbene obveznosti zadruga so, da nudi kooperantu priznana semena, umetna gnojila, zavarovanje sadovnjakov in posevkov pšenice. Doze umetnih gnojil se določijo glede na kulturo in zemljo, vendar je najnižja doza 650 kg na 1 ha. Zadruga se nadalje obvezuje, da bo opravljala strokovni nadzor nad oskrbo posevkov. Kooperanti prejmejo pri gnojilnih popust 2-3 din pri kilogramu. Gnojila, semena in ostali reprodukcijski material je možno plačati takoj ob prevzemu ali pa na obroke s 6% obresti. Kmetovalec pa se obveže, da bo prodal svoje pridelke v najmanj 2,5-kratni vrednosti od prejetega blaga, ne glede na, ali bo takoj plačal ali pa vzel na kredit.

Takšen način sklepanja pogodb na področju naše zadruga je zelo uspešen. Vsa km. prihaja povprečno po 6 kmeto-

vancev in priznati morajo, da radi prihajajo v zadrugo, zato bomo tudi mi kmetjci z večjo voljo pregledovali njihove pogoje in sproja dajali navodila, da bi v kooperaciji dosegli res večje in kvalitetnejše pridelke.

Sedaj pa nekaj številk o sklenjenih pogodbah. Za jesensko setev je bilo sklenjenih 224 pogodb za 149 ha pšenice in 191 ha travnikov z 232 kooperanti. Kljub temu da še ni nastopila sezona za sklepanje pogodb za spomladansko setev (največje zanimanje pričakujemo marca in aprila) je bilo do sedaj sklenjenih: 25 pogodb za 17 ha krompirja, 62 pogodb za 35 ha koruze, 12 pogodb za 10 ha sadovnjakov, 6 pogodb za 4 ha vinogradov.

Glede živine pa smo v letošnjem letu sklenili pogodbe: 377 bekonov, 6 baby beef, 6 pitanih goved, 1 razreda, 125 pogodb nepitanih telet, 15 pogodb klavnih goved.

Omenjeni podatki so le začetek realizacije plana. Pripravljeni smo, da bomo dosegli še večje uspehe in zajeli največ površin v kooperacijsko proizvodnjo in s tem tudi povečali pridelke. S. M.

V zadnjem času se veliko govori in piše o problemih zdravstvene službe in socialnega zavarovanja. Razpravo so sprožili nekateri že izšli predpisi, predvsem Zvezni zakon o organizaciji zdravstvene službe, osnutek Zakona LRS o zdravstvenem varstvu in o organizaciji zdravstvene službe, ki se v glavnem opira na Zvezni zakon, vendar pa predvideva nekatera določila, ki so prilagojena razvoju zdravstvene službe in ostalim pogojem v naši republici.

Na območju novomeškega okraja je organizacija ambulantno-polikliničnih služb dokaj dobra, morda ponekod še preveč razdrobljena, ker izhajajo s stališča, da jo je treba čim bolj približati prebivalstvu. Vendar pa vseh zdravstvenih ustanov ni mogoče opremiti s potrebnimi aparati, niti ne zagotoviti jim potrebne prostore in zdravstvene kadre. Gospodarstvo v našem okraju se je v zadnjih letih močno okrepilo. Nastajala večja gospodarstva središča. To nujno narekuje potrebo po boljših zdravstvenih centrih, ki bi lahko nudili tako zdravstveno zaščito, da bi ustrezala sodobnim zahtevam. Družba je iz fondov socialnega zavarovanja v zadnjih letih veliko prispevala za izboljšanje zdravstvene službe. Večar pa finančna sredstva ni bila v skladu z gospodarstvom razvilitost kraja, zlasti pa premalo upoštevali per-

spektivni gospodarski razvoj na posameznih področjih. Na območju novomeškega okraja je več gospodarskih središč, nastopajo pa tudi nova, zaenkrat še manjša: Straža, Mokronog, Metlika, Sentjernev itd. Vanje prihaja vedno več delovne sile, tako da v oddaljenih vaseh število prebivalstva pada. Vse to terja spremembe tudi v zdravstvu in socialnem zavarovanju. Izvršni odbor in skupščina OZSZ v Novem mestu sta organizacijo socialnega zavarovanja in zdravstvene službe že večkrat analizirala in prišla do zaključka, da je potrebno zdravstveno službo okrepiti v prvi vrsti v gospodarskih središčih.

Izvršni odbor je prav tako sprejel sklep, da bo o napredku in razvoju zdravstvene službe v komuni razpravljale z eno samo zdravstveno ustanovo v občini in s Svetom za zdravstvo pri OLO, skratka s komuno, saj je le-ta predvsem dolžna skrbeti za omenjene naloge.

V zadnjih časih je bilo namreč več sprememb, ki jih je narekovalo utrjevanje in jačanje komunalnega sistema. Manjši občinski ljudski odbori so se združili v močnejši gospodarski središči, da bi na ta način dobili čim bolj samostojne gospodarsko-politične enote, zmogljive nadaljnega gospodarskega, kulturnega in zdravstvenega razvoja. Na področju zdravstva pa

Naloge komun v zdravstvu

nismo žil vzporedno z razvojem komun, temveč smo pustili, da so zdravstvene ustanove na sedežih prejšnjih občin ostale še naprej oddvojene tako v kadrovskem, kakor tudi v finančnem pogledu. Sedaj imamo v sedmih komunah 16 samostojnih ambulantno-polikliničnih ustanov. Te morajo voditi samostojno politiko svojega območja, čeprav zasedba z zdravstvenimi delavci ni zadostna in so lani ostali nekateri zdravstveni okolišči celo brez zdravstvenih delavcev (Sentjernev, Straža, Kostanjevica, Mokronog, Krmelj itd.). Tako je v reševanje problemov zdravstvenega kadra moral večkrat posegati celo republiški sekretariat za zdravstvo ali Okrajni ljudski odbor. To ne bi bilo potrebno, ko bi bila zdravstvena politika v komuni vodena iz centra, to je iz sedeža komun po pristojnih organih. Stališče komun do prebivalstva je, da imajo vsi, ki živijo v njej, enake dolžnosti in uživajo enake pravice. Po sedanjih organizaciji zdravstvene službe pa to ni tako, ker ima vsaka ambulantno-

poliklinična ustanova svoje eno ambulantnih pregledov. V novomeški komuni so štiri ambulantno-poliklinične ustanove, kjer stane pregled od 220 do 280 din. S tem so postavile prebivalci komun v neenak odnos, predvsem kar zadeva kmečko zavarovanje. Prispevke je za vse enak, delni prispevek, ki ga plača taka zavarovana oseba, pa je glede na neenake cene zdravstvenih storitev različne. Čim večja je cena zdravstvenim storitvam, več mora tak zavarovanec plačati. Razlika je tudi v cenah za zdravljenje na domu. Hišni obisk stane 290 do 350 din (s pripadajočimi prispevki). Pri tem so v neenakem položaju tudi zdravniki, ki obiskujejo bolnika na domu, ker je v Novem mestu, Črnomlju, cena hišnega obiska podveč 350 din. V Sentjernevi, v Žužemberku, Metliki itd. pa 290 din, čeprav imajo zdravniki na podeželju težje pogoje za delo.

Bralci se bodo verjetno spraševali, zakaj imamo v eni občini štiri različne cene in štiri zdravstvene politike. To je za-

to, kot smo že prej omenili, ker so se manjše občine združile z gospodarsko močnejšimi, v zdravstvu pa smo ostali pri starem. Tu pa samostojna finančna in kadrovska politika postavlja v neenak položaj zdravstvene ustanove gospodarsko različno razvitih središč, kajti tudi male ustanove morajo imeti samostojno knjigovodsko-finančno službo, reševati kadrovske probleme in pod, kar brez dvoma močno vpliva na izdatke.

Omenili smo že, da imamo v okraju 16 ambulantno-polikliničnih ustanov, na čelu vsake je upravnik — zdravnik. Torej 16 zdravnikov v našem okraju se mora poleg strokovnega dela temeljito ukvarjati s finančno-kadrovskim in administrativnim delom. Nekateri zdravniki zatrujejo, da večkrat polovico delovnega časa porabijo za reševanje teh problemov, namesto da bi bilo njihovo delo usmerjeno predvsem v reševanje zdravstvene politike svojega okoliša! V našem okraju še vedno primanjkuje zdravstvenih delavcev, pa na-

zvele temu dopuščamo, da se zdravnik bavijo z navedenimi problemi. Od njih zahtevamo statistične podatke ter razna poročila, ki jih morajo največkrat pripraviti sami. Mislimo, da bi bilo veliko bolje, če bi se kadrovska, finančna, statistična in preventivno-zdravstvena služba vodile iz sedeža komun, to je zdravstvene ustanove v centru občine, za celotno teritorialno politično enoto. Oblastni organ, to je Svet za zdravstvo komun pa naj usmerja razvoj zdravstvene službe skladno z gospodarsko močjo.

Z uveljavitvijo Zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih proizvajalcev je v okraju Novo mesto zdravstveno zavarovanih 87 odstotkov vseh prebivalcev. V ta odstotek niso všteti vojni invalidi in njihovi družinski člani, ker o njih vodijo evidenco Invalidska uprava OLO; obrtniki, ki so prostovoljno zavarovani pri »Zavarovalni vzajemnosti obrtnikov« in osebe, ki so pod socialnim varstvom občinskih ljudskih odborov. Iz tega lahko sklepamo, da je izven zdravstvenega zavarovanja le manjšo število prebivalstva. Kot poljasno navajamo nekaj številki po posameznih občinah:

V občini Novo mesto (žužemberško področje je všteto) je 45.605 prebivalcev. Od tega 11.082 zavarovancev-delavcev

in uslužbencev, 1.688 upokojenev in invalidov, 13.091 družinskih članov aktivnih zavarovancev, 14.890 kmetijskih zavarovancev ali 97 odstotkov zdravstveno zavarovanega prebivalstva.

V občini Trebnje je 17.110 prebivalcev, od tega je 1.355 aktivnih zavarovancev, 658 upokojenev in invalidov, 1.871 družinskih članov, 7.988 kmetijskih zavarovancev ali 70 odstotkov zavarovanega prebivalstva v občini. Omeniti moramo, da je odstotek zdravstveno zavarovanih oseb v občini Trebnje večji, vendar socialno zavarovanje nima podatkov, za vse, ker je večje število ljudi zaposlenih izven okraja.

V občini Črnomelj je 17.140 prebivalcev, od tega je 2.944 aktivnih zavarovancev, 578 upokojenev in invalidov, 3562 družinskih članov in 8533 kmetijskih zavarovancev ali 91 odstotkov zavarovanih prebivalcev.

V občini Metlika je 6772 prebivalcev, od tega 1331 družinskih članov, 1123 aktivnih zavarovancev, 178 upokojenev in invalidov, 3665 družinskih članov zavarovancev ali 90 odstotkov vseh zavarovanih oseb. V občini Brežice je 25.566 prebivalcev, 4895 aktivnih zavarovancev, 1064 upokojenev in invalidov, 5758 družinskih članov, 10152 kmetijskih zavarovancev ali 85 odstotkov vseh zavarovanih oseb. (Konec prihodnj!)

JAKOB SPRINGER: SMRT na RABU

Spomini iz rabskega taborišča

Tisto malo drobnarije, kar so je imeli s seboj, so že razprodali. Ure in zlatino so pokupili povečini vojaki, stražarji in nekateri interniranci, ki so razpolagali z denarjem, poslanim z doma. Niti enega paketa niso dobili z doma in za vsako podarjeno skorjico od paketa so bili hvaležni.

Spomladanske praznike smo tisti, ki smo dobili po več paketov, zbrali hrano in jih pogostili, da so vsaj čutili z nami porajajočo se pomlad.

V poletju so se, ko smo se že nekoliko fizično popravili, začele pojavljati posledice prejšnjega stradanja, postajali smo trebušnjaki. Zabužili obraz, nenavadno veliki trebuhji so marsikoga varali, a le malo časa, ker je bilo vsakemu kmalu jasno, da to ni prava debelost, ampak napihnjenost zaradi lakote, ki bo verjetno pustila trajne posledice. Vojški zdravnik sam si je izjavljal, da bo nam to stradanje skrajšalo življenje in puščalo za seboj posledice predvsem živčnega značaja.

Posebno poglavje je bilo okupatorju kaznovanje internirancev. Poleg tega, da so tepli s puškinim kopitom, je komandant Čičli vedno nosil usnjen jermen s seboj in tega ali onega kresnil po plečih, dogodilo se je tudi, da je par internirancev lastnoručno ustrelil s pištolo.

Privzovanje na drogevo, ki jih je v ta namen dal postaviti vodja taborišča, to je pa bilo že običajno. Skoro vsak dan jih je nekaj viselo na drogu; na prstih je moral stati vsak tak. Visoko so ga privezali od zadaj za roke, da je komaj visel, a poleg tega je obrnjen proti soncu, moral gledati v sonce, in to najmanj dve, večkrat tudi po 4 ure. Tudi jaz sem za neko malenkost visel 2 uri. Po navadi je temu ali onemu prišlo slabo, a stražar je le zrahljal vrvi. V zelo kritičnem položaju je takega odvezal, da je, na tleh čepeč, čakal, da je minila odmerjena ura.

Da so si interniranci krajšali dolge dneve, so nastale po barakah prave majhne delavnice. Ta je razljal držalo za peresa, oni ustnike in pipice, drugi zopet prstane, zaplestnice, veržice za ure. Neki možakar, doma nekje od Skofljice, je iz kosti izdeloval krasne veržice za ure, bile so posebna umetnina, mojster je bil tudi v graviranju posode.

Bili so to krasni spominčki, ki si jih je vsak želel odnesti domov. Kdor si jih je vzel s seboj na pot, jih je tudi prinesel domov, a največ je bilo takih, ki so v razne kovčke nabasali te stvari in ko smo odhajali iz Raba, je bilo tega za dva tovorna avtomobila, morda tudi več. Vse to so nam v mestu Rabu shranili v nekem skrivališču, da nam bodo naknadno poslali domov, toda prišli so Nemci in najbrž so oni vse to zaplenili in razdeljali, ker na ponovno intervencijo nismo nitiesar prejeli. Tako je propadlo veliko obleke, spominčkov in druge drobnarije.

Kljub vsem neprivlačnostim, ki smo jih doživeli na Rabu, je bila najstrašnejša noč na Mihaelovo, od 28. na 29. septembra 1942. Ze čez dan se je nebo pooblačilo in smo pričakovali, da bo na večer ali pa ponoči neurje. Bliski in grom so pretresali oziračje, da nas je bilo strah. Crni oblaki so zakrili nebo, da je bilo videti, kot da bo sodni dan.

Začeli smo pritrjevati šotore, delali smo kanale okrog njih, mašili luknje in se stiskali v šotore. Polegšli smo kar oblečeni, ker je vse kazalo, da bo burna noč. Kmalu smo nekoliko zadremali, zbudilo nas je ropotanje toče, ki se je kot oreh debela usula na šotore, dež je lli kot iz škafa, razbijala je burja. Voda je preplavila celo taborišče. Pod nami je slama bila takoj mokra. Bežati več ni bilo mogoče. Vihar je namah začel trgati šotore in voda jih je odnesla in vse naše borno imetje. Voda je drla z vso silo. Gazili smo jo do kolen, bežali smo na vse strani, padali po tleh. Prilezli smo do kuhinje, ki je bila že natrpana, prebili smo se do delavnice za krste. Tudi tu je bilo vse preplavljeno. Narejene krste smo razmetali po tleh in do kože mokri in prezebl, stisnjeni kot ščibe, smo čakali jutro. Iz ženskega taborišča, ki je bilo nekoliko niže, je bilo slišati obupne klice na pomoč. Vsa ta dročeva voda je vdrla v žensko taborišče in odnašala v morje obleke, šotore in otroke. Vse je pogotnilo morje. Odrasli so se rešili, ko so udrli iz taborišča. Nagnali so jih nazaj in so premočeni v dežju čakali jutro.

Vojaki stražarji so čustvovali z nami in nas tolažili.

Jutro nam je pokazalo strahotno sliko, razdejanje, kot da je tod divjala najhujša bitka. In pa grozen smrad se je razširjal po taborišču, ko je poslalo sonce. Latrine, polne človeškega blata, ki so bile više nad taboriščem v četrtem sektorju, je preplavila voda, ki je vdrla preko vsega taborišča.

Prvo delo je bilo, da smo vse oprali. Najprvo slamo in jo obračali in sušili na soncu. Potem smo iskali vsak svoje stvari. Veliko je odnesla voda v morje, kar smo našli, je bilo vse umazano, blatno, vse je bilo treba oprati in posušiti. Šotor, vse razcefran, smo si zopet postavili. Sreča, da je bil lep sončen dan. Kaj bi bilo, če bi drugi dan še divjala nevihta? Bil bi uničeni, mokri, premrženi na mokrih tleh; izčrpani do kosti, bi pomrli. Malo bi jih ostalo. Te noči pač ne bo nihče pozabil.

V taborišču so bili po večini ljudje kmečkega porekla, nekaj delavcev, zdravnikov, učiteljev, en duhovnik, doma nekje z Iga, in pa pesnik Igo Gruden. Ta je tam spenil svoja najboljša dela, ki so izšla po vojni kot zanimiv zgodovinski dokument borbe in trpljenja naših ljudi v tem taborišču. Večkrat sva se pogovarjala o raznih naših težavah, sicer je bil najrajši sam, da je lahko snoval svoja dela.

Plodno delo ZB v Metliki

V ponedeljek, 6. marca, je bil v Metliki redni letni občni zbor Zveze borcev. Stevilni delegati in zastopniki Okrajnega odbora ZB Riko Romih in Jože Zamljen-Drejšer so z zanimanjem sledili potekom in sodelovali v živahni razpravi.

Iz poročil je bilo razvidno, da je bila zelo delovna komisija za priznanje delovne dobe, ki je reševala 268 prostelj, socialno zdravstvena komisija pa je poskrbela, da se je več borcev zdravilo. Poskrbljeno je bilo tudi za obiske bolnih borcev na domovih.

Občinski odbori in osnovne organizacije ZB so precej delali v minulem letu na izpopolnjevanju belokranjske topografije in izvedli popis partizanskih družin, ki so sodelovale z NOB že leta 1941. Občinski odbor je predlagal 500 tovarišev in tovarišice za odkrivanja borcev.

Med najvažnejšimi sklepi, ki so jih sprejeli na tem občnem zboru, naj omenimo, da bodo v bodoče člani ZB še bolj seznanjali našo mladino z boji iz časov NOB. Veliko skrb bodo posvetili zbiranju zgodovinskega materiala in uredili spominsko grobnico v Rošnjah. Na Hrastu, v Draščih, na Radovici in v Podzemlju bodo odkrili spominske plošče. Komisija za strokovno izobraževanje bo skrbel za izobrazbo članov in šolanje otrok padlih borcev. V Metliki bodo letos zgradili a pomočjo Glavnega odbora ZB NOV štirih stanovanj za borce. Pred nedavnim je bila osnovana tudi sekcija internirancev, v teku pa so priprave za sekcijo vojnih ujetnikov. Člani ZB bodo obiskali razstavo o taboriških v Novem mestu. Pripravljajo kroniko vsaj in opise prvoborcev.

Nov občinski odbor ZB v Metliki

O delu ObK LMS v Sevnici

»Pri vsakem delu je potreben napor, prav napor pa je merilo našega odnosa do dela. Mislim, da je prav mladina polna volje in veselja do dela, interes do dela za skupnost pa ji lahko tudi privzgojimo.

Tudi Občinski komite LMS v Sevnici opravlja skupne naloge LMS, seveda po svojih močeh. Naši mladinski aktivni so raztreseni po hribih. Lani smo ustanovili in poživili delo v 11 aktivih, tako da jih je zdaj v občini 26. Uspeli smo povečati število članov LMS na 1400, izmed teh je kar 968 delavskih. To je vsekar lep uspeh. Začetki so še vedno skromni, vendar kažejo programi dela, da je v naši mladini mnogo volje in želja po napredku. Tovarniška mladina ima boljše pogoje za delo, vendar vaška ne zaostaja mnogo

naj kadar voljo DS poskrbe, da bodo izvoljeni vanje tudi mladi ljudje. Vsa čast odraslim članom DS, vendar pamoramo misliti tudi na pomlajevanje organov samoupravljanja.

Ideološko politično delo v aktivih ni bilo najboljšje, zato ga izboljšujemo. Lep uspeh pomeni večerna politična slova, ki je imela ob priložnosti 25 slušateljev, zdaj jih ima pa že 35! To je tudi hkrati dokaz, da si mladina želi ideološkega izobraževanja.

Morda ne bo odveč, če spregovorim še o pogojih, ki jih ima naša mladina za delo v svoji organizaciji. Občinski komite šteje 21 članov, vsi so ali v službi ali v šoli. Za neposredno delo z aktivom ostanjejo le nedelje. V letu je slednjih premalo, zato je res potreben tudi na mladinskem komiteju profesionalce. Nihče ne more trditi, da smo zahtevni, saj gostuje naš komite s petimi družbenimi organizacijami v eni sobi, vse naše delo pa se odvija za eno samo mizo Gotovo bi bil uspeh večji, če bi bilo razumevanje povsod tako veliko kot je v Rudniku Krmelji, ki je dal mladinske- mu aktivu 140 tisoč dni dotacije!

Dragica Volčanšek

in se trudil pri vzgoji sodobnih mladih kmetovalcev, skrbi za kulturno delo na vasi, ter podobno.

V slogi je moč, pravi pregovor. Zato skrbimo za tesno sodelovanje z ostalimi družbenimi organizacijami. Najbolj smo uspeli pri SZDL: kar 30 mladih ljudi je bilo letos izvoljenih v odbore Socialistične zveze. Manj uspeha je pri sodelovanju z ZK. Člani ZK so nam lahko mnogo pomagali, najmanj pa sodelujejo z nami na vasi, kjer je njihova pomoč najbolj potrebna. Resneje kot doslej bomo morali razpravljati tudi o mladih upravljavcih v proizvodnji, saj je delež mladine pri razvijanju organov delavskega samoupravljanja še vse premajhen. Slabosti bomo odpravili le v razumevanjem podjetij in kolektivov, ki

Grosistično trgovsko in vcentno podjetje

»CENTROMERKUR«

Ljubljana, Trubarjeva 1

tel. št. 23-276, 23-273 in 23-271 nud. cenj. odjemalcem veliko izbrbo raznega blaga in sicer:

tekstilno blago, konfekcija, modno kratko blago, galanterijo, kozmetiko, gospodinjinske stroje in potrebščinje ter razne uvožene artikole po konkurenčnih cenah

Pod geslom bratstva in enotnosti

Pred nedavnim so se sestali na Vinomeru pri Metliki predstavniki naslednjih občin: Črnomelj, Novo mesto, Metlika, Duga Resa, Ozalj in Zumberak. Pogovorili so se o pripravah in izvedbi proslavljanijske, skupne proslave bo v Metliki v drugi polovici meseca avgusta. Poleg tega pa bo še 14 krajevskih proslav. Te se bodo začele že v tem mesecu in bodo trajale

viteljevo z zastarelimi nazori, od sejnih sob, zasebnih stanovanj in podobnih zbirališč, kjer se naša mladina shaja. Morda bi nam ObLO nudil več pomoči, če bi bili občinski možje podrobneje seznanjeni z našim delom in težavami, vsekakor pa ne bi bilo odveč če bi ObLO razpravljalo tudi o slednjem! Mladina je v naši družbi zgradila razen vrste drugih objektov tudi dragoceno darilo: avtomobilsko cesto bratstva in enotnosti. Ne nameravam barantati, mislim pa, da bi morali vsi razmišljati o tem da bodo iz teh mladih ljudi, ki zdaj životarijo v mladinskih aktivih, zrasti novi proizvajalci upravljavci in da bodo mnogi izmed njih, ko dorastejo prevzeli v naši družbi pomembne dolžnosti. Družba nam je torej dolžna nuditi več pomoči kot doslej, še posebej, ker smo z dosedanjim delom dokazali, da se ne bojimo težav!

Nov grob partizanske mame

Pred dnevi je v Srednjem Lakenecu pri Mokronogu umrla 64-letna Ana Stritar, partizanska mati. Dalj časa je bolehal, toda vest o njeni smrti je prišla nepričakovano.

Stritarjeva mama je že zgodaj pomagala partizanom. Njena sinova sta, čeprav še mlada doletna, odšla v partizane. Doma je ostala sama z možem Sin France je takrat služil vojaški rok. Ko so sporočili, da je ujet, mame to ni potrla.

Že 1942. leta je Stritarjeva družina dala prvo žrtvo: v Polju pri Krmelju je padel

vsa do meseca avgusta. Ze 12. marca je bila prva taka proslava na Bosiljevem; na njej so sodelovali tudi kulturne skupine iz Beze krajine. Tu so med drugim odkrili spominsko ploščo Čankarjevi brigadi, ki je drugič osvobodila Bosiljevo. 22. marca bo krajevni branik v Adličkih. Na vseh krajevnih proslavah, kakor tudi na oni v Metliki, bodo sodelovale kulturne skupine iz obeh republik. Organizirana bodo tudi športna srečanja in drugi obiski.

Na posvetovanju je bilo sklenjeno, da bodo izdajali skupni list, ki bo izšel trikrat, le-ta bo prinašala članke o partizanskih akcijah iz pretekle zgodovine, o sodelovanju slovenskih in hrvaških partizanov, o pomoči prebivalstva in drugem.

70-LETNICA HORVATOVE MAME

Te dni praznuje na Drnganji stih 70-letnica znana partizanska mati - Horvatova mama. Njena mladost je bila grenka kakor mladost tisočev naših mater. Ze zgodaj je morala priti za delo, potem se je poročila in imela 11 otrok. V času okupacije je z vso družino delala za osvobodilno gibanje, v gozdove pa so odšli štirje sinovi. Najmlajšemu - Zvonku - je bilo komaj 15 let, ko je odšel. Prebolela je tudi hud udarec, ko so ji ubili sina na domačem pragu, prav pred njenimi očmi. Čeprav žalostna in potrla, ni klomla in je še dalje skrbelo za partizane. Marsikateri borec se je nastil pri njej in se je rad spominjal še danes.

Kmalu po osvoboditvi je izgubila še moža. Kljub temu je dočkala zdrava in krepka 70-letnico rojstva. Horvatovi mami se zahvaljujemo za svo skrb in požrtvovalnost v času vojne in po njej in ji želimo še mnogo zdravih let med svojci in vaščani, ki jo imajo radi!

Va St.

Nov grob partizanske mame

Pred dnevi je v Srednjem Lakenecu pri Mokronogu umrla 64-letna Ana Stritar, partizanska mati. Dalj časa je bolehal, toda vest o njeni smrti je prišla nepričakovano.

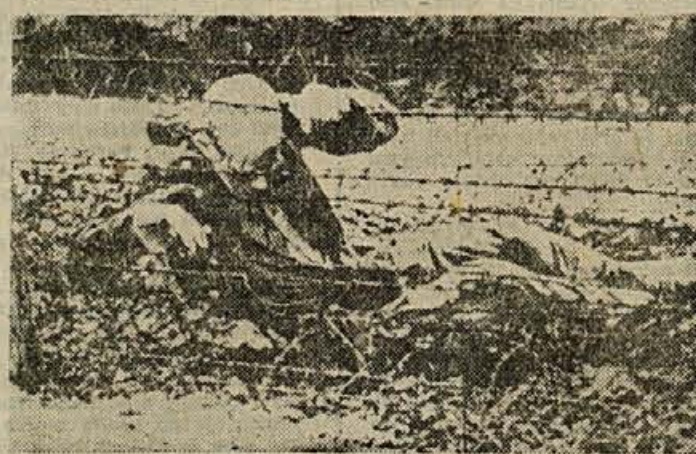
sin Karel. Njegova mama ni klonila. Se je pomagala in skrila pred Nemci težko ranje-

no partizansko mamo Nežo Rapu- si iz Srednjega Lakenca in partizansko mamo Ano Zlajp- pah.

Nemška ofenziva 1943 ji je vzela še najmlajšega sina Rudolfa. Tudi po tej smrti ni omahnila. Čeprav je bila bolna, je vedno vesela in nasmehljiva pričakovala partizane in jim pripravljala o svojih mrtvih sinovih...

Vse, ki smo jo poznali, je njena smrt potrla. Ohranili jo bomo v spominu kot pravo slovensko mater.

Jože Lukšič

Marsikdo ni vzdržal nečloveškega ravnanja v taboriških ter si je raje sam vzel življenje ob Zici v kateri je bil električni tok.

Ivan Tavčar: GRAJSKI PISAR

Zgodovinska podoba

»Ali jaz hočem, da pride predikant Jurij semkaj!« In grofci Suzana so se kar iskre utrinjale iz oči.

»Kakor ukazuje, milost vaša, ali jaz ga vržem v železje, ker mi je tako zapovedano. Tudi je videz Hohenburg govori drugače!«

»Kaj ti je govoril ta Hohenburg?«

»Da imate vsako nedeljo in praznik obiskovati službo božjo, da se imate tam spodobno vesti in da ne boste v pohujšnje srenji, katero tako na vseh straneh zapeljujejo odpadniki!«

»V cerkev k papistom?!« je zaničljivo odgovorila Suzana. »Ce me hlapič s silo vlečejo tja, drugače ne, prijatelj moj!«

»Gospod s Hohenburga je tako zapovedal. In če bo treba hlapecev, imamo jih tudi!«

»Oj ta kača!« se je jezila Agata. Grofica je pa vstala in se postavila tik Jošta Tolmajnarja. Pomirila se je in na pisarjev blebi obraz je uprla oko. Kakor zabodena riba je zatrepetal Jošt in mraz mu je obvezal vse telo. Ko se je ozrl proti nji, se je srečal z nje bleščočim pogledom. Bilo mu je, kakor da se razprostira pred njim neskončna livada, kjer je cvetela vijolica pri vijolici. In zdelo se mu je tudi, kakor

bi ga objemala vonjava bohotne Jutrove dežele. Ubogi Tolmajnar, kak hitro te bo zapustila vsa razsodnost! Takim očem nasproti je nemogoče vsako bojevanje! In to je gotovo opazila tudi grofica Suzana.

»Revež!« je rekla mehko. »Kolkla škoda, da tičiš tako globoko v zmotah in da preganjaš kakor Savel nekaj spoznavalce prave vere. Pogledj, Agata, pogledj!«

Pristopila je tudi Agata.

»Poglej,« je ona dalje govorila, »ta nesrečnež nas mori in davi, ali vendar nosi na čelu znamenje svetega evangelija! Tukaj na čelu je poteza, o kateri nam je pravil gospod Melanchton, da diči tudi celo našemu zapovedniku v Wittenbergu!«

»Znamenje svetega evangelija!« je vzkliknila Agata, »res, tu se mu žari na čelu. Bog si ga je izbral in gotovo bo še mučenik za resnice evangelija božjega!«

»Da! Evo znamenja, ki ga nosijo samo izvoljenci!«

In grofica Suzana je voljne svoje prste pisarju položila na čelo in počasi in mehko potegnola po progah, o kateri do tedaj ubogi naš pisar še nitiesar ni vedel. Zapustilo ga je nesrečneža zadnje moči! V meglo se mu je vse zavilo in temni oblaki na steni so se pomešali z zlatimi lasmi, ki so obkrožali

dekletov obraz. Iz te megle pa sta mu svetili dve zvezdi, bleščoč in zaredč, goreči dekletovi oči! Ze ga je pograbilo valovanje življenja ter ga zasukalo v peneci svoj vrtinec, iz katerega ni rešitve.

»In sedaj pojditve v imenu Jezusovem,« je sladko izpregovorila grofica, »in nikdar ne pozabite, da nosite pečat izvoljencev!«

»Lahko noč, gospod Tolmajnar!« je dejala tudi Agata, »in ne pozabite, da ste poklicani med mučenike svetega evangelija!«

Jošt Tolmajnar se je z veliko nerodnostjo priklonil in odtaval iz sobe. Zunaj na hodniku je obstal, a za njim je prišla tudi megla, ki ga je že v sobi objemala. Storil si je znamenje svetega križa, toda megla se ni hotela razpršiti in še vedno je čutil na čelu, kakor bi ga žgalo razbeljeno železo tam, kamor mu je bila položila grofica Suzana bele svoje prste. Lezel je po stopnicah nizdol, ali megla se je vlekla z njim. V nji se mu je za trenutke pokazala podoba France iz Doblj, vendar se je takoj zopet pričela izgubljati in končno se je popolnoma raztopila. Namesto nje pa je stopil na površje ostro obrisan obraz nemške grofice in nje oči so mu pošlele najslabše rozdrave. Da bi se odtegnil tej zapeljivi izkušnji, je planil kakor besen iz leve mimo otnišča, kjer je še vedno zapovedovala mati Mina. Na zelenem travniku se je vrgal v hladno travo in si sefršičal razbeljeno glavo v mehko zemljo.

A ondajk v dvorcu pa je tedaj tekala grobna Agata no sobi in od smeha hleskala v rokami, klicaje: »Tepec! Tepec!«

In grofica Suzana je pristavila: »Ta naju bo kračko našil v tej pustini! Ce bi se ne bolevala za svetl evangelij, bi takoj vrnila kar zabavna njevova šlovanstva rito kost. Niti en dan bi ne ostala tukaj! Toda za svetl evangelij rada trpm!«

»Ali si videla Suzana, kako je zvijal gorjanski obraz, ko si mu s prstom pomela po čelu? Oj, ta tepec!«

Obe sta se smejala; a Jošt Tolmajnar je še vedno vzdihoval v rosnih travi in brez uspeha poskušal umiriti razdvijane valove trpečega svojega srca.

IV.

Jošt Tolmajnar, grajski pisar, pišem. Ta tuja ženska mi je zmedla srce, da v velikih bolečinah omahujem. Ključem h gospodu, da bi se usmili hlapca svojega. Pa gospod ne sliši mene in tudi ne vidi srca mojega.

Nje beseda se je prijala dušo moje, in noč in dan ne mislim na drugo, je nje podoba mi je v spominu! Nimam tolažbe ni v molitvi in brez pomoči me pušča našega odrešenika sveta mati. Agata, čemu si prišla v ta kraj! Zavoljo tebe omahuje še celo sveta vera v meni, in že pripravljajo zame prostor v peklju, kjer mi bo trpeti vse večne čase.

Porodnica božja, reši me, kar je najhujše, reši me odpadništva!

V nedeljo pred malo gospojnico tistega leta je loški kaplan Vrbhan Wurtzer prav zgodaj vstal. Bilo mu je mešaveti pri podružnici sv. Volnika in ker mu dohodki mestne kaplanije niso donajali toliko, da bi si bil držal svojega konjca, se je peš odpravil po slabem potu proti Visokem. Takrat se je bila oglašila prav zgodnja jesen. Ze je rumenelo listje po gozdovih in iz gromov so živžgali kosi na samotno mimo dočega kaplana Vrbhana. Urazil si je bil srečvo palico v gošči in nanjo je oprla teško telo, če je moral preskočiti lužino sredi blatnega pota.

Blizu Zminca, na mestu, kjer je gosto oljše rastle na obeh straneh ozkega pota, je srečal gospoda Vrbhana človek, ki je tudi sam korakal po stezi proti Loki, tako da je zdajci stal pred Vrbhanom, ki je na vse drugo mislil, nego da se bo srečal v tej samoti z Jernejem Knaflijem, predikantom iz Kranja! Le-ta je bil precej močne postave in se je isto tako kakor gospod Vrbhan oborožil z debelo grčavo.

Gledala sta si nekaj časa iz oči v oči in, če bi imeli strupeni pogledi moč usmrčenja, bila bi oba v enem in tistem trenutku obeležala mrtva na mestu!

Potem se je prvi oglašil Vrbhan Wurtzer: »Hej, Bartel, a tod laziš kakor smrdljivi dihur, če krade jajca! Si ti bil pri sinu, stepar ti?«

»Stopi s poti, služabnik hudičev!« zavpil je predikant. »Mudi se mi!«

»Pojdi v pekel! Obiskal si sina svojega. Ta ti še premalo greha dela po pogorju, zagledaj si moral še ti blizu s svojimi sivi-mi lasmi!«

»Umanni se, ako ne, zapoje ti palica moja po hrbtu in zgodilo se ti bo kakor grešnikom, po našem odrešeniku iz templja iztranim! Mrhovina babilonska!«

»Hej, Bartel, ali ti tako hočeš? Si li pozabil, kako sem namahal tvojega sogrešnika Kupljenika, ko sem ga srečal na Že-zezniški cesti? Mati božja, ti mi po pomataj!«

Ze je zavihel grčavo, da je zaživžgalo po zraku. In gotovo bi bila zaropotata predikant na svojo glavo, da ni ta, nevarnost opazivil, srevno vstran skočil, tako da je Vrbhan udarec šinil na zemljo in v blato, ki se je razpršilo na vse strani. Ali ravno ako sretno je zagubel predikant svojo grčavo in z močjo ločil kolano na koščeno ramo, da je kar od bolesti zajčal.

Srečanja z ljudmi in kulturno dejavnostjo

Gledališka skupina PD uprižori v nedeljo... Na koncert vabi pevski zbor... Danes zvečer ob 8. uri filmski večer o Eisensteinu... igra zabavni ansambel...

Plakati, veliki in mali, lični in okorno izpisani vabijo. V klube in knjižnice prihajajo kulturnega užitek in razvedrila željni ljudje. V poznih večernih urah — v času, ki je odmerjen za počitek — vadijo pevci, godbeniki, igralci. Spretno roke rezljajo lutko Pavlihe in slikajo kulise. Na seji upravnega odbora društva razpravljajo o stanju prosvetnega doma. Delavski svet sklepa o materialni podpori društvu.

Problemi, predstave, delo in aplavz se prepletajo med seboj. Kultura postaja last ljudstva v najširšem pomenu besede. Tisoče predstav, stotisoče obiskovalcev. Statistika. Stevilke. Nepretrane in lepe so. Vendar ne morejo prikazati ne truda izvajalcev ne simpatij gledalcev in poslušalcev do njih.

Vzgajajo se kadri in z njimi raste novo. Primitivizem se umika strokovnim prilemom in kvaliteti. Svobode in prosvetna društva pa širijo in poglobljajo svojo dejavnost.

V kratkih sestavkih bomo spregovorili o kulturni razgibanosti in ljudeh, ki so njen del. Le o nekaterih. O vsem in o vseh ni mogoče. Nekateri so že znani, druge bomo predstavili prvič. Priljubljeni bomo njim samim, kaj mislijo o sebi, in s pet drugim, kako jih ocenjujejo.

Takrat ko si prvič ročice razpri

Ze tri leta se redno vsako sredo zjutraj zbere recitacijski krožek osnovne šole v Trebnjem. Studij je resen in temeljit. Z odlično metodo dela je Reza Perparjeva, predmetna učiteljica, ki krožek vodi, uspela izoblikovati recitacijsko grupo, ki jo odlikuje ubranost glasov, enotnost nastopa in čustvena interpretacija. Kajuh jih je prevzel, njegovih verzov ne izgovarjajo samo ustnice, besede globoko podživljene vro iz mladih src recitatorjev. Prvi nastop pred javnostjo je bil prijetno doživljeno zanje in za poslušalce.

Danes v Trebnjem ni več proslave brez njih. 8. februar, dan žena, občinski praznik 15. maja, dan mladosti, proslava 29. novembra so dnevi, ki so jih tudi letos vpisali v koledar svojih nastopov. Okrajni svet Svobode jih je povabil na okrajni nastop recitatorjev. Pred nastopi vaje podvoje. Listo njihovih aktivnosti pa ni v nastopih, važnejše je sistematično delo, ki so ga uvedli. To so prve osnove za bodoče vodje recitacijskih krožkov.

Lepa Anka kolo vodi...

Izginjajo bele brezje, zeleni Jurij in stari običaji v zibelki...

naše folklore se umikajo modernemu. Le tu in tam se še zbirajo ljudje, da ohranijo najlepše elemente ljudske kulturne tvornosti. Ti res ne smejo v pozabo. V Adlešičih deluje 22-članska folklorna skupina. Po vojni smo jo lahko srečali v vseh večjih krajih Bele krajine, v Novem mestu, Dol. Toplicah, na Bledu, v Postojni in v Opatiji in celo v Zagrebu. Menda je imel njen nastop v ljubljanskem gledališču leta 1948 ob 70-letnici ljudskega umetnika in rojaka Otona Zupančiča največji

uspeh. Povsod je bila topla in res prisrčno sprejeta, diplome in pohvale so jim upravičeno v ponos.

Lani v pripravah za belokranjski folklorni festival, ki ga je v Adlešičih organiziral občinski svet Svobode iz Crnomlja in za nastop na Zletu bratstva in enotnosti v Novem mestu delo poživili. Trikrat mesečno vadijo le bodočim nastopilcem na raznih prireditvah doma in v drugih krajih. Nikjer pa ne gre brez težav. Belokranjskim folkloristom povzročajo skrbi originalne narodne noše, ker jih že skoraj več ni. Se manj pa je sredstev za nabavo. Ali je kulturni turizem, o katerem zadnje čase govorijo, svitanje novega upanja folklornim skupinam Bele krajine?

20 dinarjev za godbo

na mesec da vsak senovski rudar. Začetki godbe na pihala v Senovem segajo v leto 1929. Pomemben mešnik je bilo leto 1944, ko so godbeniki z instrumenti odšli v partizane na Kozjansko področje. Po vojni jih je zajelo novo delo. Vadili so, nastopali, svečano proslavili 30. obletnico obstoja in za delo dobili priznanje. Vzgajali se je mladi rod, ki ga veseli glasba. In tako se danes fantje izpod Bohorja, ki jih je tok življenja raznesel po domovini — nekateri igrajo v orkestru Centralnega doma JLA, v simfoničnem orkestru »Branko Krstanović« v Beogradu, v godbi LM v Ljubljani in nekaterih voljaških godbah — spominjajo svoje prve glasbene šole — rudarske godbe Svobode v Senovem in svojega prvga glasbenega vodnika Maksa Umeka, ki od osvoboditve uči rudarje godbenike. Poskrbeli zna za stalen dotok mladih moči. Da, mladi so senovski godbeniki in le mladost lahko še izšli iz starih izrabljenih instrumentov priletne glasove. Nastopi na proslavah, manifestacijah in promladnih koncertih so kvalitativni. Veliko truda je potrebno, da se doseže taka raven. Štiri, šest in več ur na teden vežbajo. Redno in disciplinirano prihajajo na vaje, poleti in pozimi, ob vsakem vremenu, po svojem vsakdanjem težkem delu. To pa ni lahko.

Filmariji v Vidmu-Krškem — žarišče

Laskavo priznanje predsednika filmskega sveta zveze Svobode Slovenije. Leta 1959 je Svoboda v Vidmu-Krškem ustanovila filmski klub in tudi materialno skrbi za njegov razvoj. Vodja kluba Olaf Lavrenčič je takole označil nalogo kluba: »Sistematična filmska vzgoja članov kluba, spoznavanje filmskega jezika in filmskega ustvarjanja iz umetniškega idejnega in tehničnega vidika.«

Klub išče poljuben način stika otrok s filmom. Lani je priredil 16 komentiranih matinej najboljših filmov (4360 obiskovalcev). Delajo vsako sredo popoldne s pionirji (udeležba 25—30 otrok), ob četrkih zvečer pa se sestajajo v klubu mladinci in odrasli.

Velik uspeh kluba je bil dokumentarni film »S kamera po občini«, ki so ga posneli člani kluba sami. Ugoden sprejem teh prvih metrov po občini jim je bil spodbuda. Lani so se člani odpravili v Zagreb: podjetji Getaldus in Fotokemika. Kino klub Zagreb in studio »Zora« filma so bili predmet njihove radovednosti. Povsod so videli kaj novega in koristnega. Izkoristili so tudi priljubljen in dan opazovali snemanje italijanskega filma »Torok« v Čateških Toplicah. Letos bodo šli pogledat studio »Dubrava« filma, intenzivno se pripravljajo na letošnje leto: številni nastopi temeljita pripravi za udeležbo na okrajni reviji ansamblov zabavne glasbe in nabava vsaj nekaj novih instrumentov.

Veseli vandrovčki na dvokolesih

ljajo na srečanje članov filmskih klubov in krožkov Slovenije. Morda bo kar pri njih doma. To bo najlepše priznanje naporom delovnih članov in požrtvovalnega vodje.

so nam potožili, da še nimajo »ficka«, pa jo kar s kolesi mahnejo, kamor jih povabijo. Včasih tudi več kot 20 kilometrov daleč. V brežiški občini jih že poznajo. Nastopajo že nekaj let na prireditvah kjer skrbe za veselo razpoloženje. Člani ansambla so kmečki fantje iz Bukošek. Ker imajo bogat repertoar, nas je zanimalo, kdaj in kako vadijo.

»Predvsem izkoristimo zimsko obdobje, ko je manj dela na polju, seveda pa ne gre brez vaji tudi v sezoni največjega kmečkega dela. Takrat pa fantje v poznih večernih urah zamenjajo kose in motike z instrumenti,« je pojasnil vodja ansambla Vladimir Medvešek ki mu je po službi zabavna glasba konjiček. »Dobra volja in požrtvovalnost sta nam še zmeraj pomagala prebrojiti vse težave pa tako tudi skladišče kar hitro obvladamo.«

Načrt za letošnje leto: številni nastopi temeljita pripravi za udeležbo na okrajni reviji ansamblov zabavne glasbe in nabava vsaj nekaj novih instrumentov. (Dalje prihodnjico)

Zmagoslav Jeraj: Pred pomladjo (1961)

Iz delavske univerze v Vidmu-Krškem

Priznati moramo, da je delo Delavske univerze v Vidmu-Krškem zelo razgibano in pestro. Upravnik Slavko Smerdel nam je dal podatke, ki bodo zanimali naše bralce.

Sola za starejše je v dvoletni program vključila 8 predavanj, ki so bila v krajih, kjer so šole zaključno predavanje bo aprila. Zanimanje prebivalstva za predavanje je bilo veliko, saj so se tu masovno našli, predvsem pravilno vzgajati svoje otroke. Predavatelji so bili domači učitelji.

Seminar za predavatelje se bo prišel 27. marca in bo imel 30 ur. Stevilo prijav je omejeno (največ 15). Seminar bo usposobil predavatelje za predavanje po sodobnih metodah in z uporabo posrednih sredstev. Predavatelj bo prof. Ivan Bertonec iz prof. Siane Mužina iz Ljubljane.

Seminar za direktorje, računovodje in knjigovodje bo seznanil odgovorne ljudi v podjetjih z novimi predpisi o delitvi dohodka gospodarstev, s skladu ter z izvajanjem nagradnega po učniku. Seminar se bo prišel 13. marca in bo trajal 3 dni. Predavanja bodo od 9. do 13. ure, predavali pa bodo najbolj znani ekonomisti.

Predavanja o vlogi komunne pri reševanju kmetijskih vprašanj so bila v 28 krajih in občin, in sicer od 5. februarja do 1. marca. Obisk je bil dober zlasti tam, kjer dobro delajo kmetijske organizacije SZDL.

Mladinsko potniško šole je obiskovalo 22 mladincev in je trajala od 29. decembra 1960 do 10. marca 1961. Predavanja so bila vsak torek in petek popoldne. Mladinci so se tu pridobivali veliko znanja, kar je bilo razvidno iz razprav.

Potujoči kino redno predvaja filme na Velikem Trnu, Raki, Velikem Podlogu in v Leskovcu. Obisk je povsod množičen, in to zlasti v družem polletju, ko se predvajajo boljši filmi. V načrtu so tudi filmi za otroke.

Predavanja ima delavska univerza v Vidmu-Krškem vsak torko. Ta predavanja so pri prebivalstvu zelo priljubljena in je dvorana Svobode vsakokrat polna. Drago Kastelic

Tone Seliškar o »Dolenjski za'ložbi«

Dolenjska založba, ki izdala v počastitev 20-letnice vstaje jugoslovanskih narodov knjigo prijubljenskega slovenskega pisatelja Tonea Seliškara,

— Tovariši Seliškar, vam zaloznikov gotovo ne manjka. Kako, da ste ponudili svoje delo Dolenjski založbi?

— S tovarišem Severinom Salijem, ki vodi Dolenjsko za-

Tone Seliškar

— Naši bralci bodo gotovo z zanimanjem prebrali, kaj opisujete v tej svoji knjigi. Ste jo napisali s kakim posebnim namenom?

— Leta 1943 sem napisal kot partizan Cankarjeve brigade prvo partizansko povest. Precej povesti sem napisal tudi v XVIII. diviziji, nekaj pa tudi po osvoboditvi. Vse te povesti so izrazito partizanske. Mnoge so napisane v zelo težkih okoliščinah, med pohodi, med hajkami. Ker se večina teh povesti odigrava na Dolenjskem nekako v območju Krška vas-

pod naslovom »Ljudje z rdečim cvetom«. Nasloviji smo na pisatelja nekaj vprašanj v zvezi s to knjigo, na katero nam je ljubezno odgovoril.

— Boste letos izdali še kaj drugega? Kakšni so Vaši bližnji pisateljski načrti? Katere številke boste že lahko napisali na knjigo »Ljudje z rdečim cvetom« — torej koliko knjig (pesmi, romanov, mladinskih del) imate za sabo?

— Poleg te knjige bom izdal letos le mladinsko slikanico »Volk Pogoltnik«, ter mladinski roman »Jadra na robu sveta«. V delu pa imam obsežen roman (ne mladinski), v katerem obravnavam samo prvih sedem dni okupacije, z naslovom »Izdani bataljoni«. Upam, da ga bom končal do konca tega leta. No, knjiga »Ljudje z rdečim cvetom« bi lahko nosila zapovrstno številko 30. Kakor vidite, bom kmalu lahko stopil med rekordarje! In h koncu: lep, prijemljiv pozdrav Dolenjskemu listu, ki ga vedno prav rad prebiram!

— Naši bralci bodo gotovo z zanimanjem prebrali, kaj opisujete v tej svoji knjigi. Ste jo napisali s kakim posebnim namenom?

— Leta 1943 sem napisal kot partizan Cankarjeve brigade prvo partizansko povest. Precej povesti sem napisal tudi v XVIII. diviziji, nekaj pa tudi po osvoboditvi. Vse te povesti so izrazito partizanske. Mnoge so napisane v zelo težkih okoliščinah, med pohodi, med hajkami. Ker se večina teh povesti odigrava na Dolenjskem nekako v območju Krška vas-

liš srec. En sam strel nad Krko. Matja na razpotju, Koline, Maševalec, Travnica gora, Gabri-

jela, Zakasnela ljubezen. Ko-

koš, Svileni šal itd.

— Boste letos izdali še kaj drugega? Kakšni so Vaši bližnji pisateljski načrti? Katere številke boste že lahko napisali na knjigo »Ljudje z rdečim cvetom« — torej koliko knjig (pesmi, romanov, mladinskih del) imate za sabo?

— Poleg te knjige bom izdal letos le mladinsko slikanico »Volk Pogoltnik«, ter mladinski roman »Jadra na robu sveta«. V delu pa imam obsežen roman (ne mladinski), v katerem obravnavam samo prvih sedem dni okupacije, z naslovom »Izdani bataljoni«. Upam, da ga bom končal do konca tega leta. No, knjiga »Ljudje z rdečim cvetom« bi lahko nosila zapovrstno številko 30. Kakor vidite, bom kmalu lahko stopil med rekordarje! In h koncu: lep, prijemljiv pozdrav Dolenjskemu listu, ki ga vedno prav rad prebiram!

Neobčinski zavodi za pedagoško službo

Na zadnji seji okrajnega sveta za prosveto so razpravljali največ o nadaljnji decentralizaciji sistema — o ustanavljanju občinskih oziroma medobčinskih zavodov za strokovno pedagoško službo. Ugotovili so, naj bi bili v okraju trije medobčinski zavodi za strokovno pedagoško službo in to eden za zasavske občine (Sevnica, Videm-Krško in Brežice), drugi za belokranjski občini (Crnomelj in Metlika), tretji pa za ožjo Dolenjsko (Novo mesto in Trebnje). Posamezne občine namreč ne bi bile zmogljive vzdrževati za zavode potrebnega osebja pa tudi osebje ne bi bilo polno zaposleno — razen v novomeški občini.

Te zavodi naj bi po svojih uslužbenecih — pedagoških svetovnih pomočnikih sodelovali pri reševanju različnih pedagoških vprašanj kot ostalih. Dostojni smo imeli v okraju le okrajni zavod, njegovi pedagoški svetovalci — bivši šolski inšpektorji — so le redko obiskovali šole in se takrat se učitelji v njih niso mogli posvetovati o vseh problemih. V nadaljevanju razprave so ne-

kateri predlagali, naj bi točno razmejili delo in pristojnosti okrajnega zavoda in medobčinskih zavodov. Predavalo je mnenje, naj bi novi medobčinski zavodi prevzeli čimveč dela in pristojnosti, skrajša sploh vse, ki jih zmorejo reševati in ki se jih s plača rešavati.

Dalje so ugotovili, da je kljub decentralizaciji pa še vedno potrebni okrajni zavod. Ta naj bi znanstveno študijsko in strokovno pomagali medobčinskim zavodom. Okrajni zavod bi prevzel tudi kontrolo oziroma pedagoško svetovanje tistih šol, ki jih medobčinski zavodi s svojim kadrom ne bi kontrolirali srednjih in strokovnih šol itd.) Skratka: okrajni zavod naj bi pomagal medobčinskim zavodom, kjer bi oni zahtevali oziroma potrebovali pomoč.

Ce med nami kdo kakšnega slepca ali belouško ubije, pa že ne ve, na kateri grm bi v obesil, da bi to videlo več ljudi. (Levstik)

Mladi nam bodo zapeli

V petek popoldne je bila na Zavodu za izobraževanje odraslih v Novem mestu seja pripravljalnega odbora za okrajno revijo mladinskih zborov. Seje sta se udeležila kot zasopnika glasbenega sveta zveze Svobode in PD Slovenije naša znana glasbena strokovnjaka tovariša Blaž Arnič in Slavko Mihelič. Oba sta navdušeno pohvalila dosedanje priprave za občinske in okrajne revije v novomeškem okraju. Skladatelj Blaž Arnič je še posebej poudaril, da je okrajni svet Svobode in prosvetnih društev Novo mesto opravil pomembno in veliko delo pri širjenju glasbene aktivnosti. Kot je bilo že določeno, bo revija 23. aprila v Novem mestu, in sicer v dvorani prosvetnega doma ob 9. uri popoldne. Na seji so sprejeli ustrezna zaključna gledišča sprejema in nastanitev zborov, prehrane, prireditve za mlade pevce, samega poteka revije in posvetovanja pevcev odločilo po reviji. Predvidjajo, da bo nastopilo okoli 600 pionirjev in mladincev. Vsak zbor bo prejel diplomo in priznanje za sodelovanje. Oce-

njevala bo petčlanska strokovna komisija. Zelo verjetno bo revijo snemala RTV Ljubljana. V tem tednu pa bodo člani pripravljalnega odbora

O stanovanjih prosvetnih delavcev

Ce govorimo o stanovanjskem vprašanju prosvetnih delavcev prav zdaj, ni naključje, pač pa ponovno ugotavljam, da bo pri razpisu novih učiteljskih mest spet vprašanje: Pa stanova. ne? Ker smo že ugotovili, da je stanovanjsko osrednji problem, je naš sindikat razpisal anketo o stanovanjskih pogojih prosvetnih delavcev. Anketa je pokazala, da v Brnčicah učiteljska, ki s tridružinsko družino živi v majhni in neprimerni sobi. Ta prosvetna delavka namerava v prihodnjem letu zapustiti prosvetni poklic, če se razmere do izkrajne ne uredijo. Potrebno bi bilo samo dozdajati, za kar bi porabili le okrog 300 tisočakov, ali pa bi zamenjali prostore s krajevnim uradom, ki ne potrebuje dveh sob. Nadalje je anketa povedala, da učiteljica živi v hlevu, ki se vozi iz Novega mesta, kjer stanuje. Njegovo stanovanje je podstrešni trikotnik, saj ni pohištva ne more spraviti v sobo. Na razne prošnje so mu odgovorili, da zakon je rih v Novo mesto, če nima stanovanja, iz ankete smo izvedeli, da tudi tri vzgojiteljice in novomeškega otroškega vrtca nimajo

o vseh pripravah za revijo senoznanjski pokroviteljsko revijo podpredsednico OLO Novo mesto tovarišico ing. Vilmo Pirkovičevu.

NAROCITE SI DOLENSKI LIST!

stanovanja. Stiskajo se pri drugih družinah, ena pa celo v vzhodni prostorih in je njen otrok iz zobe. — Seveda je treba tudi za take sobe plačati s festimi tisočaki. Zgodi pa se tudi, da stanovanja prosvetnih delavcev odpuvedujejo.

Vsi primeri so dokaj slabo vabilo za prosvetni kader, ki naj bi prihodnje šolsko leto prišel v občino.

Odobor sindikata novomeških prosvetnih delavcev

NAROCITE SI DOLENSKI LIST!

Ob 18. februarja do 12. marca je v Dolenjskem muzeju v Novem mestu razstavljal akademski slikar Vladimir Lamut. Približno 60 del v slikarskih in grafičnih tehnikah prikazuje najnovejša umetniškova dela s potovanj po tujini.

Vladimir Lamut ni v Novem mestu samo aktiven upodabljač, je tudi umetnik in pedagog, marveč tudi popularizator likovne umetnosti. Večji del razstav po vojni (in nekdanji osnovni šoli, Domu JLA, kavarnah itd.) je nastal prav po Lamutovi prizadevnosti. Tudi sam je v lastnih razstavah pomagal popularizirati sodobno likovno umetnost, še posebej, kadar njegova dela niso bila standardna in prilagojena okusu obiskovalcev. Ta njegova prizadevnost je še bolj dragocena, ker je Novo mesto še vedno kulturna in še posebej umetnostna provinca, četudi je od Ljubljane oddaljeno danes le dobro uro vožnje. Prav po Lamutovi zaslugi in zaslugi Dolenjskega muzeja, ki v zadnjem času kar pogosto prireja umetnostne razstave, se Novo mesto počasi le trga iz umetnostnega provincializma in se priključuje drugim slovenskim mestom, ki ali imajo že stalne razstavne prostore, ali so likovne manifestacije postale sestavni del njihovega kulturno-prosvetnega programa.

Taka razstava kot je bila, ta zadnja, ki si jo sicer povpreč-

no naobraženi obiskovalec ogleda v nekaj minutah, je lahko za umetnika tudi velik materialni pa tudi moralni riziko. Posebno za umetnika, ki ne slika samo za razstave, marveč slika, kot je to primer pri Lamutu, predvsem iz neke nepovedljive notranje ustvarjalnosti. In morda prav zato razstava ni tako pripravljena, vsebinsko in tehnično enotna ubrana, kot bi bila, če bi slikar pokazal samo dela nalašč pripravljena za razstavo ali manj razvajeno publiko.

Vladimir Lamut je že star znanec z novomeških umetnostnih razstav. Dobro poznamo že njegove novomeške in sploh dolenjske motive. Tokrat nam je pripravil predvsem motive, ki so posredno ali neposredno nastajali ob potovanjih po Franciji in Belgiji. Vendar tudi po teh potovanjih Lamutov karakter ostaja neizpremenjen. Ne more ga utajiti, vedno udarja na dan. Naj nam slika pariški ali brunelški motive, ali ladje v anverški luke. Ostal je zvest motivom in predmetom, ki jih že od vsega početka izbira: arhitekturi starih fasad in razgibanih zatre-

pov, mansardam, balkonom, požarnim zidovom, nadzidkom in dimnikom, zidnim venecem in karnisom. Rad ima arhitekturno vertikálnih in horizontalnih črt kot tudi vegaste linije, fantastične oblike, svetlotemne kontraste, grobo in fino strukturo zidov, ali ornament čipkasto prefinjenih starih fasad. Teh motivov še ni opustil. Povsod jih išče. Potem spet ima rad luke, ladje in jambre, vodo, reflekse v vodi in še posebej vrbe. Vrbe so ga spremljale tudi v Sutjesko in tudi v tujino. Morda kot spremljaljoči motiv iz mladih dni. Doma je ob Krki in prvi slikarski pokuški so povezani s Krko...

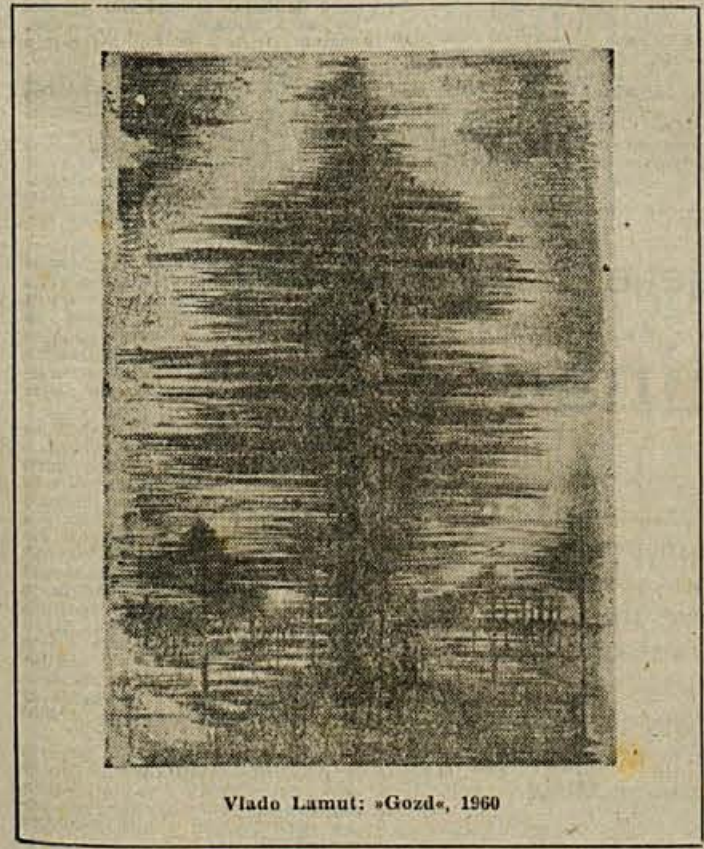
Lamut je razstavil slike in grafike, morda je bolj razpoložen v grafiki. V slikah je bolj standarden. Manj tvega. Tu je Lamut tak kakršnega dolgo poznamo. Morda tokrat bolj svetel in barvno tehtnejši. Vendar pa tri siple v gibki (četudi povsem grafično pojmovani) spreminjajoči se, ekspresivni formi, mehkih prehodih, nenehnih menjavah z naravnost surrealistično spektivno in širokim brezkrainim horizontom, kažejo v smer, ki jo je Lamut v grafiki že globoko zaoral. Realno se prepleta z irealnim. Četudi so ostale tempe solidne in korekne vendar nedosegajo

štirih gvašev, ki so nastali pred samim motivom in so zato bolj neposredni in izrazno intuitivnejši kot ateljejske predelave enakih ali podobnih motivov.

Videti je le, da je Lamut bolj sproščen v grafiki in zato je tudi grafični del razstave bolj zanimiv. Litografija, kreda s tušem, visoka jedkanica, akvatinta, akvatinta s suho iglo ali visoko jedkanico, barvni lesorez, same grafične tehnike, ki jih doslej pri Lamutu nismo pogosto srečavali, ali pa so zanj povsem nove. Motivi so taki, ki jih pri Lamutu pogosto srečujemo: arhitektura, ladje, vrbe itd. Vendar to pot jih gledamo v drugačni obliki. Lamutu danes ni več cilj naslikati samo predmet; naslikani predmet mu služi samo kot sredstvo, da izrazi globlje doživljanje in misel. Zato tudi predmetov ne upodablja v objektivni predmetnosti, marveč jih subjektivno predeluje. Vendar jih še vedno razpoznavamo, ne glede na to, če je njihova tvorna struktura potenceirana, ali zunanja oblika reducirana do stopnje simbola. Umetniku predmeti služijo izključno zato, da z njimi izrazi misel. Ladje odhajajo (kreda s tušem). Izgubljajo se v megli in že tipajo v neznanu in novo. Povsem realni motivi se prepletajo z vizionarnimi predelavami. Stražarski stolp iz in-

ternacije je to pot le še grozljiv spomin na internacijo. Večkrat variran motiv ptiča s težkim kljunom in trdnimi krili je pošastna vizija nam prikrite bodočnosti, podobno kot sutjeski motiv stražna vizija minule vojne.

Lamut se nam na razstavi sicer pokaže razdvojen med realnim in irealnim. Niha med čustvom in racionalnim. Vendar to ne kaže, da se še ni umiril. Vsekakor se ne ponavlja v že ustaljeni maniri. Njegovo dosedanje opus ni še niti najmanj zaključen in zato tudi še ne more biti zaokrožen. Lamut še vedno eksperimentira, prisvaja si novih tehnik in novih izraznih možnosti in išče adekvatni izraz, da bi izrazil svojo notranjo napetost med realnim in irealnim, emocionalnim in racionalnim. V primeri z njegovimi slikarskimi standardnimi deli, se večja številca jih subjektivno predeluje. Vendar jih še vedno razpoznavamo, ne glede na to, če je njihova tvorna struktura potenceirana, ali zunanja oblika reducirana do stopnje simbola. Umetniku predmeti služijo izključno zato, da z njimi izrazi misel. Ladje odhajajo (kreda s tušem). Izgubljajo se v megli in že tipajo v neznanu in novo. Povsem realni motivi se prepletajo z vizionarnimi predelavami. Stražarski stolp iz in-

Vlado Lamut: »Gozde«, 1960

ŽENA Z ENGELSOVO KNJIGO

Ko sem na Čatežu spraveval, koga naj obiščem, niso oklevali. Kar hitro sem dobil odgovor: devetinestdesetletno Olga Golob s Čateža štev. 6. — Ko sem se vprašal, zakaj prav ona, so mi dejali: »Bo že sama povedala!«

Sonce je žgalo. Prvo pomladansko sonce. Odrinil sem vrata pri leseni ograji in vstopil.

Starejši možki in njegova žena sta se pravkar pomenkovala. Moj prihod ju ni zmedel.

»Veste, pričakovala sem vas. O naši mladini vam lahko marsikaj povem. Samo nimam veliko časa. Čakam avto, da me popelje v Bregano, kamor so me ženske povabile na praznovanje 8. marca.«

odšla v sobo. »Pokazala bom sliko, da hoste vidite, kakšna povornica sem!«

»Res, raket sem ji že, naj se preveč ne žene,« je medtem povedal njen mož. Pred balerino je bila v vseh organizacijah, razen v mladinski ne, ker pravi, da je za to že prestara. Tudi zdaj ne morelo nikjer brez nje. Ne vem, kaj je na njej, da jo vedno kličo. Se je posalil.

Ko se je Olga Golob spet vrnila, je rekla: »Zdaj si pa ogledite to fužo na slikih (Na slikih je

stala med ženami in s pristranskimi kretanji govorila ženski notki, preslavši 8. marca).«

Zdaj ne morem več tako. Bolezen me je iztrpela. Vendar, ko gledam, kaj se pri nas dela, nimam strahu, da ljudje ne bodo živeli nekoč bolje. Mladost vidim pri vsaki akciji.

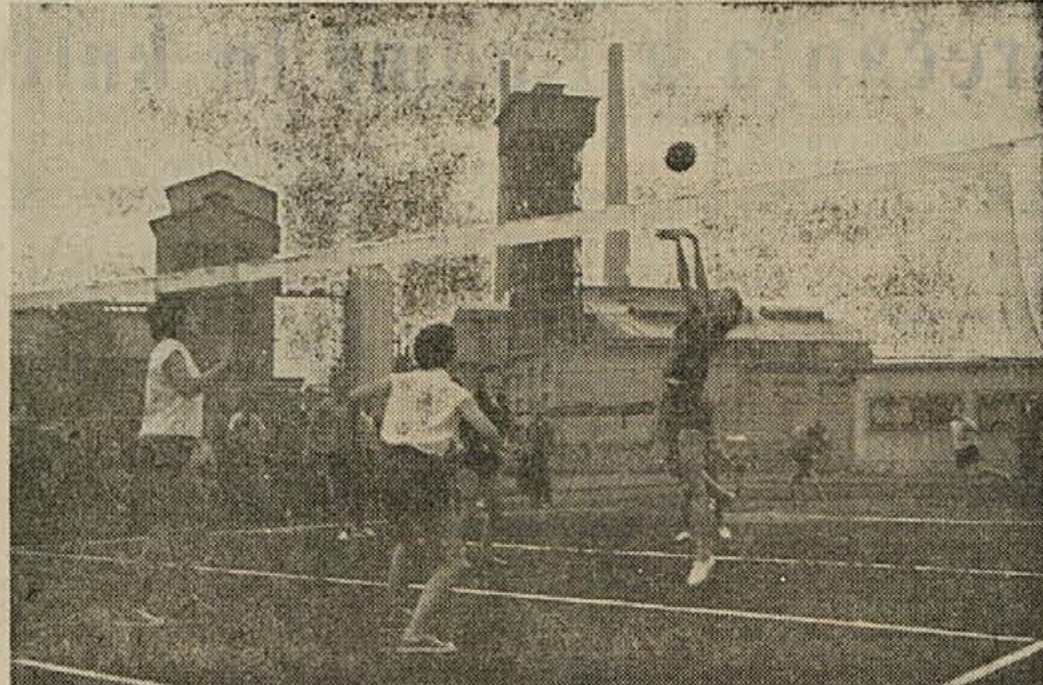
Automobila se ni bilo, zato je nadaljevala:

»Rada berem Dolenjski list. Sosode pravijo, da jih najbolj zanimajo domače novice in politične vesti. Lepo je od naših poli-

tsionov, da kar naprej zbira novo literaturo. Skoda je, da domačin predal pisemo v list.«

»Sliko? — O, tega pa ne! Nima rada, da me ljudje gledajo po časopisih. Tudi nimam nobene primerne,« je rekla.

Ko sem ponovno spet odrinil vrata na leseni ograji, sem nehotno pomislil: ni čudno, da so jo ljudje tako vrljubili.

Sport ob tovarniških ograjah — odbojka v tovarni papirja v Vidmu-Krškem

Povsod zelo pristrčno

Konec preteklega in ta teden sem prebral v vseh strani kopico sporočil o tem, kako so žene praznovalе svoj praznik 8. ma-

Še prava slovenska korenina

Jazbečeva mama je prava slovenska korenina polna vrednine. Še vedno se zanima za družbeno stvarnost in vneto prebira knjige in časopise.

Ob njenih 99. rojstnicah ji želim mnogo zdravja in vrednine tudi ureduističnega lista!

Zelim, da bi Jazbečeva mama dočkala še stoletico.

rec. Zaradi pomanjkanja prostora prejetih sestavkov ne moremo objaviti, veselji pa smo pozornosti, s katero je naša družba letos, morda mnogo bolj kot doslej, obdarila naše žene. Iz vseh dopisov razbravamo, da je bilo v vsaki občini več desetletnih praznovanj, letos jih je bilo celo mnogo več kot doslej na vasi.

V programih so sodelovali šolski otroci, kolektivi, na terenskih praznovanjih v Novem mestu in tudi marsikje drugod pa smo opazili letos razveseljivo novost: program praznovanja, družbeno prireditelj in vse ostalo so ženam pripravili možje. Ti so stregli na družabnih prireditvah in so se v okviru Socialistične zveze pogovorili o tem, kako bodo žene presenetili. Še enkrat ponavljamo: pozornost, ki smo jo pokazali za 8. marec, naj se podaljša čez vse leto, pa nam bodo žene še bolj hvaležne!

Tradicionalnih stojal za rože ne vidimo več. Namesto njih poznamo kup novih načinov obhajanja rož. Med njimi gotovo ni najslabši tala, ki vam ga predlagamo

Zadnjih se je udeležila mladinska sestanka. Potem so imeli čateški mladinci takovsi dvojni s mladimi Arčniki. »Povem, tako dšcipline se ni bilo. Tudi predstavnik občinskega mladinskega komiteja iz Brezice je tako poudaril... Sem pa še vedno nekakšen mladenič. Po osvoboditvi sem se vključil v vse organizacije in pomagala povsod kjer je šepalo.« Delala sem toliko bolj, ker me je k temu priganjal spomin na sinove, ki so prezgodaj umrli. Nekako pred tremi leti sem zbolela za srčno boleznijo. Spominjam se, da je bilo to po praznični dneva žena. In nisem do lanske zime skorajda nič vstala. Zdaj je dobro, zdaj spet lahko pomagam. Danes grem v Bregano. Žene ne morejo brez mene,« je povedala in

Pred kratkim je praznovala 50-letnico rojstva Marija Jazbec, doma iz Podvirja pri Zabuokuju. Poročila se je že v 18. letu in je mati iz obeh. Trije so umrli prav tako moji. Je še dobra gospodarinja in opravlja vsa hišna dela.

Med vojno je bila zvesta NOB zato so je fašisti, čeprav je imela 70 let, zaprli in preganjali.

Jazbečeva mama je prava slovenska korenina polna vrednine. Še vedno se zanima za družbeno stvarnost in vneto prebira knjige in časopise.

Ob njenih 99. rojstnicah ji želim mnogo zdravja in vrednine tudi ureduističnega lista!

Zelim, da bi Jazbečeva mama dočkala še stoletico.

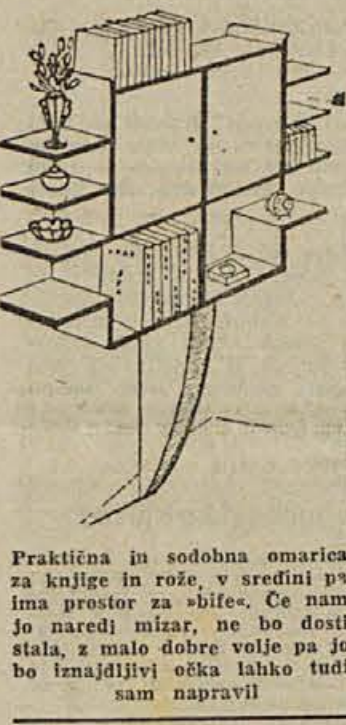
Krompirjeve jedi

Krompirjevi zrezki: nareži iz prst debelega krompirjevega testa za otroško ped velike četverostronke, ki jih po sredini dvakrat nareži s koleščkom za testo kakor flancete. Speci jih na masti na obeh straneh lepo rumeno.

Krompirjeni štrukli: Zdrobi iz valjarjem 6 debelih kuhanih krompirjev, dodaj pol litra pšenične moke in eno jajce. Zgneti testo in ga razvaljaj za mezinca na debelo. Razbeli v ponvici masti, v katero deni dve dobri pesti kruhovih drobtin in pasti, da zarumene. Na-

to jih potresi po testu in razmazaj z lesenim nožem. Potem živj testo skupaj in ga zavaj v platneno krpo ali prtič, ki ga povijes s sukancem, da se ne razmota. Kuhaj štrukelj pol ure v slanem kroplu in ga potem razreži na primerne kose. Po vrhu ga zabeli z mastjo ali še bolje z maslom. V tak štrukelj lajko deneš namesto kruhovih drobtin drobno sesekljane kuhane svinine, pomenjane z drobnjakom ali česnom in malo prepražene na masti.

Ocvrti krompirjevi rogljčki: napravlj iz krompirjevega testa majhne rogljčke ali kiflice, jih povajaj v raztepenem jaju in v kruhovih drobtinah in ocvrni na masti.

Praktična in sodobna omarica za knjige in rože, v sredini pa ima prostor za šbife. Če nam jo naredi mizar, ne bo dosti stala, z malo dobre volje pa jo bo iznajdljiv očka lahko tudi sam napravil

Pranje

Barvaste tkanine, posebno one, ki niso trajnih barv, peremo tako, da jih predavamo iz ene vode v drugo. Zadnji pralji smo kisa, da osvežijo barvo. Sušimo jih v senci in na zraku.

Bela volna ne porumeni, če dodamo milnico, v kateri jo peremo, nekoliko boraksa. Ostane pa tudi prožna in mehka. Boraks dodamo tudi vodi, v kateri jo izplakujemo. Isto velja za vse bele pletenine.

Cipke, fine, operemo, če jih navijemo okrog steklenice, jih z milnico zdrgnemo in ovitje na steklenici tudi speremo.

Krpe za parket operemo v lugu, kateremu smo prilihi nekoliko salmijaka. Nazadnje jih dobro speremo v čisti vodi.

Volneno blago ali flanela ostane lepo mehko in elastično, če dodamo vodi, v kateri ga splakujemo, nekoliko gli-cerina.

Zdravilišče Šmarješke Toplice

★ Vedno sveža topla in
★ mrzla podlga, izbra-
★ ne pljčke in termali-
★ ne kopeli v zaprtih
★ bazenih nudl

Dvakrat preko 6200 kegjev

O rezultatih kegljarskega edinega dolenskega predstavništva v republiški moški kegljarski ligi novomeškega KK »PIONIRI« smo že poročali na prvih dveh kolih po nastopih v Celju in Mariboru. Takratni rezultati niso bili slabi, vendar so bili v naslednjih kolih pionirjevi precej boljši. V vseh treh nastopih (v Kranju, na Jesenicah in v preteklo nedeljo v Ljubljani) so presegli stavečko 6.100, dvakrat pa so podrli celo preko 6.200 kegjev.

Najboljši so bili na Jesenicah, kjer so podrl 6.253 kegjev in z različno 71 kegljev premagali celjsko »ELEKTRO«. Prav dobri so bili tudi preteklo nedeljo v Ljubljani, ko so bili sicer v dvoboju z Gra. diatom (L.) premagani, toda je z razliko 35 kegljev (6.239 : 6.204) moramo dodati, da sodi Gradis med najboljše ekipe v Sloveniji, saj se je uvrstil na 5. mesto.

Se nekaj podrobnosti o posameznih nastopih: v Kranju in na Jesenicah so se dvakrat srečali s

celjsko »ELEKTRO« in jo obratno premagali. V Kranju je bila razlika v korist Novomečanov izredno velika (317 kegljev). Oba rezultata bi bila lahko še boljša, ko ne bi o ekipi vedno imeli nekoga, ki zataji.

V Kranju je bil v ekipi najboljši Legiša (817) pred Mrzljakom (737), na Jesenicah pa sta se izkazala Mrzljak in Komih, ki sta podirila vsak po 83 kegljev. Na zadnjem Hraškem nastopu v Ljubljani je bil najboljši Vesel (813), takoj za njim pa spet Mrzljak (808 kegljev).

Novomeški predstavnik v ligi se navzile nekaterih okrepitvam ni uspelo uvrstiti med prva deseteto najboljših ekip v LMS. Med 20 ekipami je zasedel 14. mesto. Za seboj je pustil le ekipo Ilirije iz

Ljubljane, jeseniškega Gradisa, Domžal, ljubljanske Zvezde, celjskega Elektra in Gradbince iz Ajdovščine. Med posameznimi člani ekipe je bil najuspešnejši Jože Mrzljak, ki je imel od vseh najbolj stalne rezultate. Skrajni vodnik preko 600 podirih kegljev.

Na podeželju je včasih precej pereče vprašanje dejavnosti društev in organizacij. Zgodit se namreč, da je član vodstva ene organizacije ali društva še v upravnih oddelkih drugih društev in organizacij. V Zuzemberku so že pred

Zaključeno je II. šahovsko prvenstvo Sevnice. Na turnirju Svobode za šahovsko prvenstvo v Sevnici je bilo dvajset tekmovalcev. Vse do zadnjega kola, ko se ni bil znan vrstni red. Prvakom je bilo, da bo Kozarčnik vsaj pol točke odvezl Viktorju Košarju toda in ga je premagal, zasledil tretje mesto in prejel Sušteršiča, ki je bil tudi kandidat za to mesto.

Na turnirju je sodelovalo osem četrtokegljarskih in trinajst igralcev brez kategorije. Vodili so ga tejniček sekcije Marjan Sušteršič, Jože Maurer in Rudi Blas. Vodstvo turnirja je imelo težave, ker se nekateri igralci niso držali določenege roka. Sodelovanje na turnirju je bilo naporno, saj je moral vsak igralec odigrati 20 iger v času od 17. januarja do 23. februarja.

Šahovska pravka Sevnice za leto 1961 sta se borila in pokazala lepo igro. Vrstni red je naslednji: 1.-2. mesto si delita Rudi Blas in Edl Rauter (po 10,5 točke), 3. mesto Maks Zemljak in Rajko Košar (13 točke), 4. Jože Maurer (12,5 točke), 5. Milan Poljšak (11,5 točke), 6.-8. mesto Boris Kozarčnik in Marjan Pfeifer (po 10 točk), 9. Martin Jamšek (8 točk), 10. Franc Drevišček (6 točk), 11.-12. Alojz Jerman in Rudi Prosenik (po 5,5 točke), 13. Rudi Filej (5 točk), 14. Anton Vinter (4,5 točk), 15. Ludvik Zurač (4 točk), 16. Branko Zejč (3 točke), 17. Alojz Raič (3 točke).

Igralci, ki so dosegli 10 točk in so se brez kategorije, bodo uvrščeni v četrto kategorijo. Za prvo in tretjeplasirane pa bo Odlo. Ma okrajna šahovska zveza NO v mesto.

Mladinci so dosegli bolj presenetljivo kot stari šahisti in so marsikomu odvzeli kako točko.

Nudimo kravate in tekstilno konfekcijo ter se pripravljamo za nakup

Konfekcija »LISCA« SEVNICA

Trgovsko podjetje »MANUFATURA« Ljubljana, Trubarjeva 27 pripravljamo cenjenim odjemalcem ugoden nakup v svojih poslovalnicah. Brgata izbira

Nogomet v Brezicah.

V nedeljo popoldne sta se na stadionu v Brezicah pomerili v prijateljski tekmi nogometni enajsterici Brezice in Senovca. Zanimiva tekma se je končala z rezultatom 3:3 v korist domačih. Izredno lepo vreme je privabilo precej gledalcev. Uspostavila se je bila to prva nogometna tekma po daljšem razdobju, ker je kazalo, da se bo nogometni klub razel. Predstavniki kluba so nam povedali, da pripravljajo znamenito podporo in da bodo počel z rednimi treninji in tekmovanji že v najkrajšem času. Ta novica je zelo razveselila vsa, saj so bili treninjske vodstvo kluba in igralci, temveč tudi številni priatelj teza športa pričakujejo, da bodo obljubo v resnici izpolnili.

NEIZKORIŠČENA PRILOŽNOST

Navajeni smo že na uspehe novomeških pionirjev in pionirk v namiznem tenisu. Čeprav trenirajo še vedno v izredno slabih pogojih v stalnici telovadnice novomeške gimnazije (v Domu JLA so dali na razpolago le en dan v tednu), so njihovi uspehi vedno večji.

Po uspehu v dvoboju z reprezentanco Zagreba (3:3) so preteklo soboto in nedeljo gostovali na Jesenicah, kjer so igrali na republiškem turnirju kombiniranih ekip. Novomeška pionirka ekipa, v kateri so igrali Gunde, Somrak, Berger, Mikčeva, Turkova in Uhlova, je nastopila tudi v mladinski konkurenci. Imela je zelo lepo priložnost, da zasede 2. mesto, kajti vsi so pričakovali, da bodo dvojeboj ljubljansko Ilirjo odločili v svojo korist. Po nepriznanim porazu Bergerja s četirih igralcem Ilirje Pavlinom je bil rezultat 3:3, v podslasku pa so bili uspešnejši Ilirjani, ki so premagali novomeški mešani par Berger-Turkova.

Za poraz pri mladinski konkurenci. Ekipi sta nastopili v istih postavah, tu pa je Berger le premagal Pavlina in tako je novomeška ekipa z zmago z 9:7 dosegla do finala.

Finalni dvojeboj ni lahko prinesel največje presenečenje. Novomeška ekipa je imela lepo priložnost, da premagala ljubljansko Ilirjo, vendar zaradi nepriznanih slabih igrare Uhlove in »kliša« Bergerja v srečanju s Krncem te priložnosti niso izkoristili. Zmagal je Odred z 9:8.

»Polet« še pred Dolenjskim listom

Nedeljsko kolo Športne napovedi in tekmovalni ureditve listov ni prineslo večjih sprememb. Najboljši je bil predstavnik Celjskega odbojke v našem okraju

ODBOJKA V NAŠEM OKRAJU

Ena zmed najbolj priljubljenih športnih pasov odbojka je v našem okraju zelo slabo razširjena, razen v Novem mestu. Da bi se pričelo sistematično delo na tem področju, je bila pri okrajni zvezi organizirana komisija, v kateri je v svoj program vključila tudi seminar za vodnike odbojke. Sklenjeno je bilo, da se bo formalna okrajna odbojarska liga, ker bomo je na ta način sistematično lahko vzgajali nove kadre.

Ve v preteklem letu so društva Partizana pokazala izredno zanimanje, saj so se turnirja udeležile kar štiri ekipe. Na posvetu predstavnikov vseh društev je bilo sklenjeno, da se formalna zveza, s čemer se bodo znatno znižali stroški, organizirajo pri območni občini Sevnica, Krško in Brezice, druga za območje občin Novo mesto, Trebnje, Metlika, Črnomelj. Prvi dve plasirani ekipi iz obeh lig pa se bosta srečali na turnirju v Sevnici.

24. 1 z Mirno pečjo

23. februarja smo imeli v Straži namiznoteniški turnir, ki naj bi določil najboljšo deseterico. Zmagal je Leon Kavčič, ki je zbral 29 točk, sledilo pa mu Marjan Ravbar 18 točk, Tine Dolinar 12, Jože Pirč 14, Jože Barbič 12, Jd. Ta petorica je potem zmagala v dvoboju z mirnopskijskimi igralci z rezultatom 21:1. Igralci iz Straže imajo v narču še več dvojebojev: povratno tekmo z moštvo iz Mirne peč in z namiznoteniškimi igralci iz Zuzemberka.

V Straži je zanimanje za namizni tenis precejšen. Razen rednih treninjskih so uvedli tečaj za začetnike. Obiskujejo ga pionirji in dečleta.

Marjan Ravbar

Cenjene goste solidno, hitro in ceneno postrežemo!

HOTEL IN KAVARNA »METROPOL«
Novo mesto

Trgovsko podjetje »Železnina«

NOVO MESTO

ZALAGA TRZISCE
Z ZELEZINSKIM IN
GRADBENIM MATERIA
LOM, AVTOMOBILI IN
AVTO MATERIALOM TER
Z GOSPODINSKIMI
STROJI!
PRIPOROČAMO SE
ZA NAKUPE V NASIH
POSLOVALNICAH

Trgovsko podjetje »Železnina«

NOVO MESTO

ZALAGA TRZISCE
Z ZELEZINSKIM IN
GRADBENIM MATERIA
LOM, AVTOMOBILI IN
AVTO MATERIALOM TER
Z GOSPODINSKIMI
STROJI!
PRIPOROČAMO SE
ZA NAKUPE V NASIH
POSLOVALNICAH

Trgovsko podjetje »Železnina«

NOVO MESTO

ZALAGA TRZISCE
Z ZELEZINSKIM IN
GRADBENIM MATERIA
LOM, AVTOMOBILI IN
AVTO MATERIALOM TER
Z GOSPODINSKIMI
STROJI!
PRIPOROČAMO SE
ZA NAKUPE V NASIH
POSLOVALNICAH

Pred kongresom telesne kulture

S telesno kulturo po eni poti

Za razvoj telesne kulture v naši republici sta v zadnjem času pomembna dva dogodka. Prvi — V. kongres SZDL Slovenije je že za nami, drugi — I. kongres slovenske telesne kulture pa bo v začetku aprila. Od obeh, zlasti pa od kongresa telesne kulture, veliko pričakujemo. V naši telesni kulturi je še marsikaj nerazrešenega, nekateri stvari so že precej zastarele in ne ustrezajo sedanjemu času. Problemi, ki jih ni malo, so vedno bolj pereči in kilitejo po rešitvi.

Telesna kultura ima v našem družbenem sistemu povsem drugačno vlogo, kot jo imela v stari Jugoslaviji, vendar se ni popolnoma prilagodila sodobnemu načinu življenja. Kongres bo moral rešiti tudi vprašanje neenotnosti naše telesne kulture, ki je dediščina preteklosti, in še mnogo podobnih problemov.

Tudi V. kongres SZDL je razpravljaval o telesni kulturi

Morda bo kdo, ki ni spremljal poteka V. kongresa SZDL Slovenije vprašal: Kaj pa ima opraviti telesna kultura na kongresu politične organizacije? Tako vprašanje je v sedanjem času, ko se telesni kulturi iz leta v leto posveča več pozornosti, brez osnove. Smo pa v dožeti, kjer je večina ljudi prišla brez namena in želje, da se telesno vzgoji, kjer poznajo njen pomen. Tudi SZDL, naša najpomembnejša politična organizacija, je vprašanjem telesne kulture prav na letošnjem kongresu posvetila precej pozornosti. Več delegatov je sodilo, da je edino pravilno, da se tudi na V. kongresu pove kaj več o posameznih problemih, ki se pojavljajo v naši telesni kulturi. Med ostalimi je razpravljalo o tem tudi predsednik OK LMS in podpredsednik Okrajne zveze Partizana Novo mesto — Slavko Dokl. Zanimivo je tudi to, da so vse razprave o naši telesni kulturi pri udeležencih kongresa našle na zelo tople sprejem.

Tudi resolucija kongresa ni mogla mimo najvažnejših vprašanj naše telesne kulture. Tistim, ki delajo na tem področju, bodo njene glavne misli prava podpora za nadaljnje delo, hkrati pa tudi v

inspired brez kategorije. Vodili so ga tejniček sekcije Marjan Sušteršič, Jože Maurer in Rudi Blas. Vodstvo turnirja je imelo težave, ker se nekateri igralci niso držali določenege roka. Sodelovanje na turnirju je bilo naporno, saj je moral vsak igralec odigrati 20 iger v času od 17. januarja do 23. februarja.

Šahovska pravka Sevnice za leto 1961 sta se borila in pokazala lepo igro. Vrstni red je naslednji: 1.-2. mesto si delita Rudi Blas in Edl Rauter (po 10,5 točke), 3. mesto Maks Zemljak in Rajko Košar (13 točke), 4. Jože Maurer (12,5 točke), 5. Milan Poljšak (11,5 točke), 6.-8. mesto Boris Kozarčnik in Marjan Pfeifer (po 10 točk), 9. Martin Jamšek (8 točk), 10. Franc Drevišček (6 točk), 11.-12. Alojz Jerman in Rudi Prosenik (po 5,5 točke), 13. Rudi Filej (5 točk), 14. Anton Vinter (4,5 točk), 15. Ludvik Zurač (4 točk), 16. Branko Zejč (3 točke), 17. Alojz Raič (3 točke).

Igralci, ki so dosegli 10 točk in so se brez kategorije, bodo uvrščeni v četrto kategorijo. Za prvo in tretjeplasirane pa bo Odlo. Ma okrajna šahovska zveza NO v mesto.

Mladinci so dosegli bolj presenetljivo kot stari šahisti in so marsikomu odvzeli kako točko.

Kongresne teze

Teze, so vodilo, ki naj zagotovi enotne poglede na različne probleme. Podobno so tistim, ki so jih izdali skicatelji I. jugoslovanskega kongresa telesne kulture 1958. v Beogradu, je da so prilagojene razmeram v republici in da so v večini primerov še bolj konkretne in seveda tudi sodobne.

Omenimo nekaj najvažnejših misli iz kongresnih tez:

■ V zadnjih letih je bilo na področju telesne kulture natejenega precej, toda vseeno doseženi uspehi niso zadostni, ker zastojajo za potrebami. Glavni vzrok je v tem, ker telesna kultura prepočas sledi družbenemu razvoju in se s težavo prilagaja novim pogojem in potrebam.

■ Vsebinske telesne kulture in njeno družbeno vrednotenje praksa in njena organizacijska zgradba so premalo ujeti utrip novega časa in razvoja. Namesto da bi prisluhli potrebam, željam in okusu novega časa, so marsikje vsilili zastarele metode dirigirane telesne vzgoje. Dvojni sistem vodenja društev je tipična dediščina preživetih tradicij, ki nikakor ne ustrezajo današnjim potrebam mladine in odraslih.

■ Telesna kultura ni več stvar ozkega kroga ljubiteljev te dejavnosti, še manj orodje širankarske ali drugačne opredeljenosti, marveč postaja življenjska potreba najširši plasti državljanov — predvsem mladine, sestavi del življenjske ravni. Generacije, ki

Društva so OSNOVNE ENOTE

■ Društvo je osnovna celica protostrojnih družbenih organizacij za telesno kulturo. S svojimi materialnimi, kadrovskimi in organizacijskimi sredstvi organizira osnovno dejavnost v različnih oblikah (klubih, sekcijah, aktivih). Društva se naj ustvarjajo tam, kjer so najugodnejši pogoji, torej pri solah (šolska športna društva), tovarnah (šolska športna društva in aktivni), stanovanjskih skupnostih itd.

Tako šolsko ali sindikalno športno društvo nikakor ne pomeni konkurenčne organizacije obstoječih organizacij, temveč nasprotno — zdravo osnovo za njihov nadaljnji razvoj.

■ Zgodovinsko popolno nasprotje je med telovadbo in športom nima mesta v naši skupnosti in v naših organizacijah. Poleg širbi za splošno telesno vzgojo mladine ima svoje mesto v našem sistemu tudi škrb za velike in najvišje dosežke v posameznih panogah.

■ V vseh občinah in okrajih se morajo razviti občinski in okrajni organi za telesno kulturo: sveti kot občinski organi, in občinske in okrajne zveze za telesno kulturo kot njihovi najvišji notranje organizacijske enote; skupnost solških športnih društev, skupnost društev za športno rekreacijo in skupnost tekmovalnih športnih društev in klubov. V tem okviru se delujo organi in druge skupnosti društev n. pr. planiška, strelška, laborska itd. Podobna organizacijska struktura bi naj bila v bodoče tudi v okrajni zvezi za telesno kulturo.

Toliko zaenkrat o tezah. Obvestiti smo je najvažnejše, več nam prostora ne dopuščam. Na občinskih konferencah bo treba teze natančne analizirati in o njih temeljito razpravljati.

Trgovsko podjetje »Železnina«

NOVO MESTO

ZALAGA TRZISCE
Z ZELEZINSKIM IN
GRADBENIM MATERIA
LOM, AVTOMOBILI IN
AVTO MATERIALOM TER
Z GOSPODINSKIMI
STROJI!
PRIPOROČAMO SE
ZA NAKUPE V NASIH
POSLOVALNICAH

Sem ter tja po Metliki

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Na plenumu občinskega odbora SZDL so bile izvoljene komisije. Posledje bo pri občinskem odboru delovalo sedem komisij. Obenem so razpravljali o sklepih občinske konference. Nekateri sklepi so že uresničeni, tako je že bil seminar za vodstva političnih organizacij, vrsta tečajev pa bo pozneje. Se vedno je velik problem število članstva SZDL, saj se je, po občinski konferenci le neznatno povečalo.

veliko število ljudi. Podobne proslave so organizirali tudi v Gradcu in drugod. Na žene so se ob njihovem prazniku spomnili tudi cibicani in pionirji, ki so jim poslali čestitke in kupili darove.

Kdor gre mimo izložbenih oken šivilskega podjetja, si ogleda razstavo »Naše žene v NOB«, ki jo je organiziral občinski odbor ZB s pomočjo Be-

lokranskega muzeja. Razstavljene so dokumenti in fotografije iz naše revolucije; le-ti prikazujejo delež žena v NOB.

Programski svet pri kino podjetju v Metliki je pred nedavnim na seji izbral filme za leto 1962. V zadnjem času so vrteli nekaj zelo kvalitetnih filmov. Mislijo bi bilo treba, da bi se zopet uvedle redne kino predstave v Gradcu.

Priloge za popis prebivalstva v občini potekajo dobri. Popis bo v začetku aprila. Ta namen je bila imenovana posebna komisija, ki bo vodila popis.

V Gradcu je gostovala gimnazijska dramska skupina iz Črnomlja s francosko komedijo Trinajst jih bo. Gledalci so bili z igro zadovoljni. Jad

Komisija za družbeno uveljavljanje žena pri občinskem odboru SZDL se je že dvakrat setala in pretresala vprašanja, ki se tičejo tega področja. Ugotovljeno je bilo, da je premalo žensk v organih družbenega in delavskega samoupravljanja, čeprav je zaposlenih v občini več žena kot moških in ustvarjajo večji del celotne vrednosti proizvodnje. Potrebna bo temeljita analiza, na osnovi katere bodo stanje lahko popravili. Komisija je ravno tako razpravljala o praznovanju dneva žena in pripravah na občinsko konferenco ženskih društev, ki bo v drugi polovici marca.

Kulturno-prosvetno društvo »Vinko Paderšič« je v svoji dejavnosti zadnja leta precej popustilo. Med drugim je vzrok temu pomanjkanje društvenih prostorov. Sedaj razpravljajo o tem, da bi dobili prostor v stavbi kmetijske zadruge, kjer bi ustanovili svoj klub. V sobi bi namestili knjižnico, šahovske deske, kupili bi morda tudi televizor. Misel je treba pozdraviti, saj bi bil klub šahališče mladine, razen tega pa bi v njem lahko imele sestanke družbene organizacije na vasi.

Ljudske knjižnice v Brusnicah nimajo. Imajo le 200 knjig, last prosvetnega društva »Vinko Paderšič«. Solska knjižnica šteje okoli 600 knjig in je na razpolago vsem vačanom, vendar je zanimanje za branje zelo majhno.

Prostovoljno gasilsko društvo si je pred nedavnim hotelo nabaviti motorno brizgalno, vendar zamisli niso mogli uresničiti, ker jim je manjkalo še 40.000 dinarjev. Ostali denar so zbrali sami, nekaj pa so ga posodile družbene organizacije. Upajmo, da bodo zne-

sek, ki se manjka, kmalu zbrali in bodo tako za moderno pridobili bogatejši.

Organizacija SZDL, ki je prej vključevala Brusnice in Ratež se je razdelila na dva dela. Tako šteje sedaj organizacija v Brusnicah okoli 300 članov. Sedaj pripravljajo

Nove iz Brusnic

Ljudsko univerzo, ki bo poskrbela za predavanja iz kmetijstva, družbenega upravljanja itd.

Pred nedavnim je bil sklican občini zbor Rdečega križa. Odzvalo se je samo šest ljudi, za to so ga prestavili. bp

V komisiji za družbeno upravljanje pri občinskem odboru SZDL so se pogovorili o vsebini in oblikah dela. Komisija bo stalno sledila delu organov samoupravljanja v podjetjih, združenih, šolstvu in drugod. Ustanovljeni sta dve podkomisiji za gospodarska in negospodarska področja. Prva naloga ki jo bo izvedla, je analiza komunalnega sistema.

LOJZETA UREKA NI VEČ

V prvih marečevih dneh je v Dobovi umrl še tamkajšnja kraljevna urada Lojze Urek. V soboto, 4. marca, so s spremeljati sodelavci in množica ljudi na njegovi zadnji poti. Številni gasilski prapori so dokazovali, da je bil pokojni vidna osebnost tudi v gasilskih društvih. Dali časa je bil predsednik občinske gasilske zveze.

govo delo zahvalil tajnku Oblo iz Brežic in poudaril, da tako vestnega človeka kraljevni urad v Dobovi dolgo ne bo imel.

Lojzeta Ureka bomo ohranili v spominu kot zleđu neustruđivega družbenega delavca!

Občni zbor PD »BOHOR« na Senovem

28. februarja je bil na Senovem občni zbor Planinskega društva »Bohor«. Razpravljali so o dosedanem delu. Za prihodnje je občni zbor nakazal nove naloge. Presevom bodo pživili organizacijsko, propagandno in turistično dejavnost, razen tega pa bodo skrbeli za mladinsko delo v okviru društva. Več skrbi bodo morali posvetiti markacijam. Pri nadaljnjem delu se bodo seznanjali tudi s splošnimi gospodarskimi problemi.

7. marca je nastal na Riglju pri Dol. Toplicah požar, ki je pokončal nad 2 ha gozdnega nasada. Tu je gozdna uprava zasadila smreke in kostanj, ki je že lepo rasel. Nasad je popolnoma uničen. Kakor sumijo, je bil ogenj podtaknjen. Storiču so že na sledi.

Socialistična zveza je letos na 8. marec organizirala slovesno proslavo dneva žena v Toplicah kakor tudi po okoljskih vaseh. V Dol. Toplicah je bila proslava v restavraciji zdravilišča, kjer so bile žene tudi pogostene. V imenu SZDL jih je pozdravil tovarš Stravs, šolska mladina pa je izvajala kulturni program. Zatem je bila dobro uspeša zabava.

Tudi po okoljskih vaseh, v Podturnu, Poljanah, Podhosti in Soteski, so bile proslave. Razen tega so žene v Podhosti obdarovale Gorštovo mamo, ki je v vojni izgubila pet sinov.

Rdeči križ je organiziral tečaj za nego bolnika doma. Prijavilo se je več interesentov, sprejetih pa je bilo le 10. Društvo RK je v Dol. Toplicah zelo delavno, za kar ima mnogo zaslug tov. Draga Šoštaric.

določen, uredili pa ga bodo v prostovoljnem delom.

V nekaj dneh bodo v mali dvorani prosvetnega doma namestili televizor, dvorano pa preuredili v klubsko sobo, kjer se bo mladina zbirala k razvedrilu in zabavi. Televizor je važna pridobitev za Dol. Toplice! D.G.

Nove ulice v Brežicah

Na zadnjem zboru volivcev v Brežicah so se odločili, da bosta novi ulici v Hrastincu nosili imena naših pesnikov. Podaljšek Askercve ulice se bo imenoval po pesniku Josipu Murnu, podaljšek Razlagova pa bo nosil ime Dragotina Ketteja. S tem bo urejena orientacijska situacija v novem naselju. -sek

TRGOVSKO PODJETJE »TKANINA« LJUBLJANA priporoča potrošnikom nakup v svojih poslovalnicah. Bogata izbira vseh vrst tekstilnega blaga

Stari trg ob Kolpi

Kvartel »Tržani«, ki ga vodi učitelj Andrej Koce, kar lepo napreduje. Med drugim je sodeloval tudi na pustni maskaradi, ki jo je organiziralo kulturno društvo »Sloga-Sprevid maskar za »zlatoporočencema« je obiskal več vasi in poskrbel za razvedrilo.

Pohvaliti moramo naše učiteljstvo, ki poleg svoje službe še poživljeno pomaga v kulturnem društvu in organizacijah. S kulturnoprosvetnim delom so pri nas velike težave, ker nimamo primernih prostorov za večje prizreditve. Prav tako je šola brez zelo vadnice. Otroci iz leta v leto več in že prihajajo letko be naša šola popolna osemletka zato je nujno treba misliti na primerno telovadnico. K

DOLENJSKI LIST naj ne manjka v nobeni družini v domačem okraju!

Kedenski koledar

Ceritev, 16. marca: Hilarij Pelec, 17. marca: Ljuboslav Sobota, 18. marca: Edvard Nedelja, 19. marca: Jože Ponedeljek, 20. marca: Igor Torek, 21. marca: Beno Sreda, 22. marca: Vasilij

KINO

Črnomelj: 17. in 19. marca: amer. barv. film »Obracun«, 21. in 22. marca: ital. barv. film »Aida«. Dol. Toplice: 18. in 19. marca: amer. film »Mata Hari«. Kostonjeva: 19. marca: amer. film »Najhitrejši strelec«, 22. marca: amer. film »Urezi njeno ime s popolam«. Metlika: 18. in 19. marca: ital. film »Na sviedenje, Rim«, 22. marca: nemški film »Danes se ženi moj mo«. Mokra: 18. marca: amer. film »Gospodar Balastra«, 19. in 20. marca: amer. film »Prekinitva melodija«. Novo mesto - Križani: 17. do 20. marca: jugoslov. film »Košček sinjega neba«, od 21. do 23. marca: sovj. film »Mumma«. Novo mesto - Dom JLA: od 17. do 19. marca: sovj. film »Sonce ali v svem«, od 20. do 22. marca: franc. film »Zverjaj iz spuščena«. Semlje: 19. marca: amer. barv. film »Sedem nevest za sedem bratov«. Sevnica: 18. in 19. marca: ital. film »Odmor in ljubezen«. Trebnje: 22. in 23. marca: meščki film »Upor obsehnih«, predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16 in 18.30.

OBVESTILA

Avto-moto društvo Novo mesto, razpisuje javno licitacijo za prodajo rabljenih avtomobilov in motorjev. Licitacija bo v garaži društva v Gotni vasi 30. marca ob 15. uri. - Upravni odbor AMD Novo mesto.

Radloklub v Novem mestu je razformiran. Upniki in dožniki naj poravnajo svoj obveznost v tridesetih dneh od dneva objave pri Okrajnem odboru Ljudske tehnikle v Novem mestu.

RAZPIS

Delavski svet podjetja KERAMIKA v Novem mestu, Slakova 5. razpisuje mesto RACUNOVODJE(-kinje) BLAGAJNIKA(-čarke). Sprejme tudi več kvalificiranih delavcev (možnost prekvalifikacije). Nastop službe takoj ali po dogovoru.

ZAHVALE

Ob brički izgubi našega tubega očeta LOJZETA UHANA, posestnika iz Mokronoga, se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, ki so z nami sočustvovali, darovali venec in cvetja, in vsem, ki so ga v tako velikem številu spremlili na njegovi zadnji poti ter nam ustno ali pisмено izrazili sožalje.

Zalujoči sinovi in hčerke z družinami. Mokronog, Ljubljana, Novo mesto, Zagreb, 15. marca 1961.

MALTOGLASJE

PRODAM NJIVO, TRAVNIK, hišo in vrt pri šte. 66 v Mokronogu. Primerno za upokojenca. Cena ugodna. POCENI PRODAM manjše posestvo tik ceste, (tako je vseljivo. Naslov v upravi lista (175-61).

Križemrok v Suhadolu

V Dolenjem Suhadolu imajo ljudje precej problemov. Med njimi je eden zelo važnih popravilo poti, saj niti redni avtomobilni in zdravilni ne moreta v vas. Ko je bilo 12. marca organizirano prostovoljno delo in je KV Brusnice dala na razpolago avtomobil za razvažanje gramoz, ki teži na cesti že dve leti, je prišlo le nekaj ljudi. Prišli so sami takšni, ki nimajo vprežne živine, večji kmetije ki uporabljajo poti, pa niso prišli delat. Eden je celo zabavljati in se norčeval iz tistih, ki so delali.

Razen poti je problematična tudi voda. Precej vašanov mora hoditi po vodi na Drenk ali pa v Beč. Z malo dober volje pa bi se dala tudi urediti. Pod hišo 41. je 40 m daleč izvirek, ki ne odteka, in bi se dal tam urediti vodnjak. Od sed do lahke napravili odtok k manjšemu rezervarju, da bi imele gospodinjice tudi za pranje dovolj vode. Seveda pa so tu di pri tem težave. Večji kmetje imajo »zakaj bi tam delali, če mam doma vodoto, sveda kapačico. Mali kmetje pa tudi ne zmorejo sami vsega dela. Dobro bi bilo, če bi sanitarna inšpekcija »krenila« potrebno.

Ve nekaj let delajo občani kratevniškim odborom sredstva za popravilo poti iz razna dela na vasi. Povsod so se lepo pomenili in nekaj napravili. Je v Suhadolu kot je videti, te ne gre. Ali res ne bi mogli prebivalci složno na stopiti pri delu za napredek vasi, saj bo to njim samim v korist. E. A.

PRODAM SKOBELENI PORAVALNI STROJ (50 cm) tračno žago, krožno žago, kolarsko strožnico, elektromotor 42 KS s stikalom, 30 metrov kabela, skupno ali posamezno. Cena zmerna. Ogled vsako nedeljo od 7 do 14. ure v Zidnji vasi 14 pri Novem mestu.

MOTORNO KOLO PANONIA 250 cm, s prikolico, prevoženih 7.500 km, ugodno prodam. Plut Sentjernej 17 na Dolenjskem.

UGODNO PRODAM odlično Vespo 125 cm. Ogled v nedeljo. Makovec, Mladica 2. p. Semlje.

PRODAM AVTO DKW in kuhinjsko kredenco. Naslov v upravi lista (174-61).

PRODAM SKORAJ NOV 60-litrski hladilnik »Himo«. Naslov v upr. lista (173-61).

PRODAM MOTOR NSU Pri ma 150 cm, v dobrem stanju. Naslov v upravi lista (172-61).

PRODAM DOBRO OHRAJENO SPALNICO iz mehkega lesa. Naslov v upravi lista (170-61).

300 - 500 KG MEHKE SLAME kupim. Franc Kovačič mlinar, Novo mesto, Kandija.

KMETIJSKA ZADRUGA SEVNICA sprejme takoj v službo traktorista, po možnosti strojnika. Ponudbe pošljite zadrugi čimprej!

PRODAM DOBRO OHRAJENO SAMSKO POŠTSTVO. Naslov v upravi lista (171-61).

GARAŽO ZA FIAT oddam. Drago Hadl, Zagrebška 10, Novo mesto.

OPREMLJENO SOBO oddam solidnima možkama. Naslov v upravi lista (186-61).

KVALIFICIRAN ZIVINOREJEC dobi takoj zaposlitev. Družinsko stanovanje na voljo, zato imajo prednost zainteresirani z družinami. Plača po učniku. Ponudbe sprejema uprava Kmetijske zadruge Skoecjan.

ISCEM SLUŽBO TRAKTORISTA F kategorije. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Naslov v upravi lista. (189-61).

POSVOJIM OTROKA, po možnosti deklečko od treh let dalje. Naslov v upravi lista (187-61).

ENOSTANOVANJSKA HIŠA v centru Dolenjskih Toplic naprodaj, na željo tudi nekaj zemlje. Ponudbe pod takoj vseljivo. Naslov v upravi lista (188-61).

GOPODARSTVO glavnega odbora Zvez gluhih Slovenije, Ljubljana, Gornji trg 20, sprejme več dobrih mizarških pomočnikov za delavnico v Šmartnem ob Savi. Samska stanovanja so preiskrbljena.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO: V času od 7. do 13. marca je bilo rojenih 17 dečkov in 13 deklic. Umrla je: Jožeta Kranjc, gosposdnja iz Prapretnege, stara 49 let.

Umrla so: Franc Ašič, otrok z Blanco, star 3 leta; Marija Mladnič, rudar iz Sevnice, star 67 let; Julijana Zupančič, gosposdnja iz Sevnice, stara 61 let.

SEMIC

Februarja ni bilo rojstev izven bolnišnice. Poročili so se: Filip Plut s Starohovega vrha, in Marija Vračaj iz Nestoplje vasi, Rudolf Novak iz Sevnice, in Antonija Mladenčič, oboja iz Sevnice, Janez Golob iz Malin in Helena Vidmar iz Slavče vasi. Umrla so: Uršula Plut iz Cerovca, stara 102 let; Marija Šobar iz Dor Lazar, stara 89 let; Katarina Črne iz Sevnice vasi, stara 80 let; Marija Konda z Osojnika, stara 95 let; Janez Ramuta z Osojnika, star 84 let.

Iz novomeške narodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Angela Pavlin z Doža - dečka, Joža Marko iz Bršlina - deklečko, Jožeta Aničič s Krži - deklečko, Marija Jeršin z Dol. Kamene - deklečko, Nada Sevnica iz Sevnice - dečka, Antonija Čvelbar iz Vratnega - deklečko, Jožeta Duh iz Dolanje vasi - dečka, Fani Popič iz Mokronoga - dečka, Jožeta Kopsin z Vinjege vrha - dečka, Marija Bobič z Vinjege vrha - deklečko, Antonija Strana iz Oročca - dečka in deklečko, Ana Bojanc iz Vel. Oreška - deklečko, Marija Grandič iz Hrasitja - deklečko, Ana Klobčar iz Hegerje vasi - dečka, Jožeta Kralj iz G. Križevca - deklečko, Olga Vidljnovič z Gradčica - dečka, Angela Brajdič iz Prečne - dečka, Marija Zagar z Dol. Karteljevega - dečka, Antica Peterin z Vinjege vrha - deklečko, Rozalija Plut iz Kanjarice - dečka, Kristina Topolovec z Vrha - deklečko, Sonja Lipar iz Senogave - dečka, Marija Koba iz Hrušice - dečka, Kristina Čadež iz Dragutina - dečka, Gabriella Kržič iz Praproče - dečka, Ivanka Flajnik iz Metlike - dečka, Ana Dibelberger iz Kašče - deklečko, Rozalija Rebekl z Dol. Karteljevega - dečka, Antica Ševč iz Metlike - dečka, Jožeta Črnogel iz Križevca vasi - deklečko, Mimica Šajovic iz Čelšče vasi - deklečko, Marija Potošar iz Gor. Brezovca - dečka, Vera Hočevar iz Brezove rebrj - dečka.

CRNOMELJ

Februarja so bile rojene 3 dečke. Poročili so se: Marko Maksimović, podoficer JLA iz Radra, in Dragica Gorše, delavka iz Loke, Franc Banovec, delavec, in Marija Vrtn, delavka, oboja iz Dobleč; Leopold Šuhovec, kmet iz Ruščine vasi, in Marija Grzin, delavka z Gor. Pake; Vladimir Čop, profesor, in Darinka Simc, profesorica, oboja iz Črnomlja; Alojz Šuštaršič, delavec z Gor. Pake, in Ivana Kump, kmetica iz Nestoplje vasi; Ivan Glasar, delavec iz Črnomlja, in Jožeta Kure, delav, iz Svibnika; Stanislav Vlahovič, pisec, in Marija Kure, šivilja, oboja iz Črnomlja.

ZABUKOVJE

Februarja so bili rojeni: 2 dečka in ena deklica.

Porok ni bilo. Umrla sta: Franciška Simončič iz Zabukovja, stara 74 let in Emil Pipan, učitelj iz Podgorja, star 84 let.

SEVNICA

Februarja sta bila rojena en deček in ena deklica. Poročili so se: Avguštin Klavžar, delavec iz Pečic, in Kristina Mirč, poljedelka iz Križajnih brd; Edvard Vidmar, delavec, in Klavdija Križič, delavka, oboja iz Sevnice; Omer Rizvič, delavec iz Podkraja, in Marija Žuželj, gosposdnja iz Radne; Anton Kunel, mizarški pomočnik iz Loga, in Terezija Zaberl iz Drolanja; France Kosmač, poljedelec iz Strišča, in Marija Milnaric, poljedelka z Zigararskega vrha.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponovili in dečki v pomoči v novomeški bolnišnici; Janez Murgelj, kmet z Gor. Kamene, je padel na gred in si pokškoval spodnji del telesa. Franc Tomšič, posestnik iz Budgari vasi, je padel s konic in si pokškoval pramni koš. Slavko Jerman, gosposdnja iz Loke, je podrl kolezar in si pokškoval nos. Jožeta Škofa, kmetka iz Tomajev vasi, je sin udaril v koso po glavi. Stanke Muhlič, rudar iz Kanjarice, si je pri delu pokškoval levo kličntco.

Novomeška kronika

V ponedeljek, 13. marca, je Slovensko ljudsko gledališče iz Celja uprizorilo v Novem mestu komedijo S. Mihalkova - A. Hienga »Predstava in dekletie. Pri obh predstavih, ob 15. in ob 20. uri je bila dvorana polna hvaležnega občinstva. To gostovanje so Celjani priredili v okviru turneje po Dolenjski in spodnjem Posavju.

V mestu in okolici je na drevejo že opaziti prve zelene poganjke. Izredno lepo in toplo vreme, ki traja že dalj časa, vabi v naravo staro in mlado. Vsač dan vidiš meščane na tratah pod Trško goro, pod Hmelnikom in na Gorjančih, kjer se sončijo in uživajo lep razgled.

Kakor smo izvedeli, bi rada v Novem mestu odprla svojo prodajalno tudi tovarna konfekcije iz Zagreba. Potrošniki potem res ne bodo mogli več godrnjati nad slabo izbiro, saj bosta prodajalni konfekcijskih tovarn Varteks in Naprijed gotovo konkurirali v izbiri blaga in v cenah.

Na živilskem trgu je bilo v ponedeljek, 13. marca, zelo živahno. Največ so ženske kupovale semena, ker povsod že delajo na poljih in vrtovih. Dobiti je bilo jajca po 13 din, solato po 80 din kg, radič in motovilce so prodajali merico po 30 din, regrat po 25 din. Za korenje so zahtevali 60 din, za 1 kg fižola 100 din, za kisló repo ali zelje 80 din ter za jabolka 80 do 100 dinarjev. Prodajali so tudi morske ribe, otroško konfekcijo, pletenice, lončene izdelke in drva. Kokoši in puranov je bilo precej, vendar ni bilo dosti kupelj, ker so jih kmetice predrago cenile.

Gibanje prebivalstva: rodile so: Zinka Knez z Brega 15 - dečka, Pepca Hudoklin iz Volčičeve ulice - deklečko, Jožeta Bevc iz Partizanske 8 - deklečko, Ana Kastrevc iz Muzejske 5 - deklečko in Emilija Perdec iz Dilančeve ulice 11 - deklečko.

Poročila sta se: Stanislav Vesel, krojač, in Ana Zagar, uslužbenka, oboja iz Kolodvorske ulice številka 10. Umrla je: Pavlina Hočevar, družinska upokojenka iz Pugljeve 3, stara 72 let.

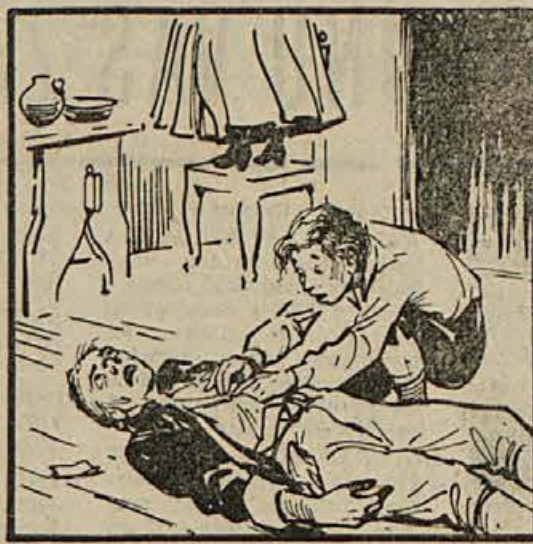
Splošno trgovsko podjetje Črnomelj

nudi svojim odjemalcem veliko izbiro blaga po nizkih cenah

POŠTENE NAJDIRTELJ

V naše uredništvo smo pred dnevi dobili tole pismo: »V nedeljo sem se peljala na izlet na Polzevo. Ko sem stopila v avtobus, mi je padla na tla ročna torbica, v kateri so bili dokumenti in nekaj denarja. Nisem mislila, da jo bom še kdaj videla. Vseeno sem poizvedovala pri LM v Grosupljam in že v ponedeljek jo je prinesel najditelj Janez STRUBE J iz Grosupelj, ter vrnil vse, kar je bilo izgubljenega.

Tovariši zaslužijo vse priznanje! Kadarkoli bom še potovala po Dolenjski, se bom s hvaležnostjo spominjala poštenosti njenih prebivalcev!« Amalija Serbec Brežice

21. Srce mi je neznansko utripalo, ko sva se plazila ob živih mejah proti domu. Oddahnila sva si šele, ko sva za seboj zapahnila vrata. Zagrnila sva okna, da naju reparji ne bi opazovali. Kapitan je ležal na hrbtu in oči so mu strmele v prazno. Pokleknil sem k mrtvecu in zagledal v njegovi roki listek: »Časa imaš do desetih zvečer. Ura je bila šele šest. Prebrskal sem mu žep, ki so bili polni drobne ropotije. Odpel sem mu srajco in res — tam je visel na osmoljeni vrvič ključ skrivnostne skrinje.

22. Nemudoma sva odhitela v kapitanovo sobo, kjer je stala njegova skrinja. Mati jo je odklenila. Hud vonj po tobaku in katranu nama je puhnil naproti. Razen koščka srebra in drobnih cenenih obeskov nisva našla nobene vrednosti. Ko je mati vzdignila star mornarski plašč, sva našla na dnu vrečko zlatnikov in v povošeno platno zaviti sveženj papirjev. Mati je jemala iz vrečke zlatnike in štela, da bi si vzela toliko, kolikor nam je bil kapitan dolžan za vso oskrbo, ko je prebival pri nas.

23. Ko sva tako štela, sem zaslišal zvok, ki me je pretresel do kosti; tam zunaj je tolkla slepečeva palica po zamrzli cesti. Udarci so prihajali bliže in bliže. Zadrževala sva sapa in vlekla na ušesa. Tedaj je nekdo krepko potikal na hišna vrata. Zaskripala je kljuka in zaropotal je zapah. Potem je bilo zunaj dolgo časa vse tiho, dokler ni vnovič začela tolči palica po cesti. Nepopisno srečna sva bila, ko sva to slišala.

24. Mati ni hotela vzeti niti zlatnika več, jaz pa sem, da bi bil račun čist, pograbil sveženj v povoščenem platnu. Splazila sva se po temnih stopnicah, naglo odprla vrata in zbežala v noč. Komaj lučaj od hiše sva bila, ko sva zagledala luč in zaslišala prihajajoče. In prav tedaj je mater obšla slabost. Nisem je hotel zapustiti, čeprav me je prosila, naj stečem sam v vas. Z mojo pomočjo se je splazila s ceste in ko se je onesvestila, sem jo zavlekel pod bližnji mostiček.

Nove izkapanine od tu in tam

»JESENICE« — NOV
rekorder

Naša najnovejša motorna tovorna ladja »Jesenice« (10.700 ton nosilnosti) je na svojem prvem potovanju prevozila razdaljo Reka—New York v manj kot sedmih dneh in tako potoklja vse rekorde, ki so jih doslej imele naše ladje na tej relaciji. Ladjo so zgradili na Reki, plove s hitrostjo 20 milj na uro in ima tudi 12 prostora za potnike.

Bogat »pridelek« rib

V ribniku Končanice pri Daruvaru (Hrvatska), ki ima 20 hektarov, so lanj delavci »nabrali« 53.000 kg krapov — 2670 kg na hektar, kar je jugoslovanski rekord »pridelka« rib na hektar. Zanimivo je, da so za vsak kilogram rib porabili le 44 dkg hrane.

Ribe iz Končanice so prvovrstne in jih velike količine izvažajo v Italijo, Avstrijo, Zpadno Nemčijo in Vzhodno Nemčijo.

Lanskoletno arheološko delo na Dolenjskem je bilo dokaj plodno. Z vsakim letom se množijo arheološke zbirke po muzejih, vedno nove izkapanine prihajajo na dan in življenje naših krajev v daljnji preteklosti postaja vse bolj jasno in razumljivo. Poleg večjih, načrtanih izkopavanj, ki so se vršila lani v Dobovi, v Drnovem, v Novem mestu in v Smihelu pri Žužemberku, je bilo najdenih dosti slučajnih izkopanin pri gradbenih delih

in pri oranju. O teh slučajnih najdbah pa nekaj besed v naslednjih vrsticah.

Šmihel pri Žužemberku

Znano je, da je na področju današnjega župnišča in župniškega vrta v Smihelu stalo v rimskem času večje poslopje nekega podeželskega veljaka. Se danes so vidni ostanki nekolicino zidov, ki so oklepali to rimsko posost. Arheološko izkopavanje v lanskem letu je pokazalo, da je to posostvo bilo dokaj obširno, postopje pa je bilo zgrajeno in obdano s trdnim, odlično grajenim zidovjem. V ruševinah smo našli zelo veliko črepinj lončevine in ostanke steklenih posod. Župnik Alojz Zupanc je Dolenjskemu muzeju poklonil lepo gladko brušeno kamnito sekuro iz zelenega kamna (sl. 1), ki jo je našel na vrtu še pred vojno. Sekira je iz časa mlajše kamene dobe, kar pomeni, da je bil Smihel najbrž nase-

župnijskem sadovnjaku. Dela pri odkrivanju rimske stavbe bomo še nadaljevali, da bomo dobili čim popolnejšo sliko in načrt te stavbe iz časa, ko so vladali Rimljani v naših krajih.

Vrh pri Križu

Na njivi posestnika Franca Hribarja je bil pri oranju najden žgan rimski grob, ki je vseboval večji lonec s pepelom mrliča, kot pridelek pa še manjši vrč z ročajem in majhno stekleno čašo. Verjetno ta grob ni edini na tej njivi, saj je bil že prej prav tam najden tudi bronast novček Agripe. Po vsej verjetnosti je bilo na tej njivi rimsko grobišče iz I. stoletja novega štetja. Ob tej priliki bi rad opozoril kmete, naj bodo previdni pri oranju in naj vse morebitne najdbe javijo Dolenjskemu muzeju. Dosedanje najdbe iz Vallée

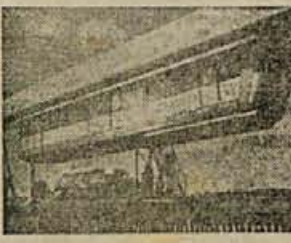
Pristava pri Trebnjem

Pri gradnji stanovanjske hiše na posostvu Gabrijelovih s Pristave so naleteeli na več rimskih grobov, ki pa so jih delavci žal deloma uničili. Poleg lepih lončenih posod so našli tudi večjo napisno ploščo (sl. 3), ki je stala nekoč nad grobom neke Rimljanke. Napis na plošči pove, da je pod njo bila pokopana Kornelija Sekunda, stara 40 let, spomenik pa ji je postavil njen sin Optatus. Napis je iz konca I. stoletja novega štetja.

(Konec prihodnjil)

Mussolinljevi ljubici Klari Petacci, ki je bila 28. aprila 1945 skupaj z Mussolinijem ubita v kraju Giulino di Mezzegra, so tam postavili lep spomenik. Odkrita se je razen neofašističnih razgrajev (ki so bili vsaj med programom kolikor toliko mirni) udeležil tudi mestni župan, prisoten pa je bil celo karabinjerski brigadir. Značilen je tudi napis na zidu, na desni strani slike...

Pred nedavnim so v Franciji pričela obratovati nova vozila: lepi pulmani, ki ne vozijo po tračnicah ampak vse na posebni drsnji konstrukciji. Zgornja slika kaže takšno vozilo, spodnja pa vladniški spode katerim vozilo, ki doseže hitrost 120 km na uro, drsi

Na XIX. olimpiado po sledovih Marka Pola

Beneški državljan, drugate pa naš rojak z otoka Korčule Marko Polo (1254—1324) spada med največje svetovne popotnike — raziskovalce. Njegovi potopisi so taktatnemu zahodnemu svetu odkrili Kitajsko in Azijo. Zdaj je neki funkcionar japonskega olimpijskega odbora predložil, da bi na XIX. olimpijske igre, ki bodo leta 1964 v Tokiu, prenesli olimpijsko baklo z Olimpa v Grčiji na olimpijski stadion v Tokiu po sledovih potovanja Marka Pola: čez Srednji vzhod, Srednjo Azijo, skozi Kitajsko in Severno Korejo. Ta pot bi bila dolga 9600 kilometrov.

Pigmejci v Kongu

V pragozdovih osrednjega Konga živijo pigmejci plemena Aku, katerih povprečna višina je 130 cm. Bivališča si uredijo iz suhega listja, ukvarjajo pa se z lovom in ribolovom. Za orožje imajo puščico in lok. Raziskovalci računajo, da je teh pigmejcev še okrog 100 tisoč. Največja starost, ki jo dosežejo, je 40 let.

— TONE KNEZ

nine prihajajo na dan in življenje naših krajev v daljnji preteklosti postaja vse bolj jasno in razumljivo. Poleg večjih, načrtanih izkopavanj, ki so se vršila lani v Dobovi, v Drnovem, v Novem mestu in v Smihelu pri Žužemberku, je bilo najdenih dosti slučajnih izkopanin pri gradbenih delih

RES JE

»Moj zaročenec je fant in pol! Kadar dela, vsi kar z odprtimi usti gledajo vanj.«
»Res, kaj pa je po poklicu?«
»Zobozdravnik.«

OPTIMIST IN PESIMIST

»He, zdaj ko postajam plešat, bom imel vsaj manj las za česanje.« pravi optimist.

— To je pa naša nova računovodkinja...

»Da, zato boš pa imel več obraza za umivanje.« potoži plešasti pesimist.

MODERNO SLIKARSTVO

»Benjamin, izvrstno si naslikal tole zeljno glavo. Cestitam.«

»Kakšno zeljno glavo? To je moj lastni portret.«

ODKRITOSRČNI ADVOKAT

»Tovariši sodniki, obtoženi me je izbral za svojega zagovornika. Prosim, da bi najprej ugotovili njegovo duševno stanje...«

BIROKRAT

»Tovariš ravnatelj — pravkar se vam je rodil sin.«
»Prav, naj malo počaka.«

V MUZEJU

»Na tem stolu pa ne smete sedeti.« pravi čuvaj obiskovalcu, »to je stol cesarice Marije Terezije.«
»No, saj bom takoj vstal, ko pride.«

Kamnita sekira najdena v Smihelu pri Žužemberku

ljen že v mlajši kameni dobi pred dobrimi 4000 leti. Takrat človek še ni poznal kovin, vse svoje orodje in orožje si je izdelal iz kamna, kosti rogovja. Skupaj s sekuro je podaril muzeju tudi dobro ohranjeno večjo železno sulico iz rimskega časa (sl. 2), ki je prav tako bila najdena že pred vojno v

Ali poznate domače kraje?

Dragi pionirji!

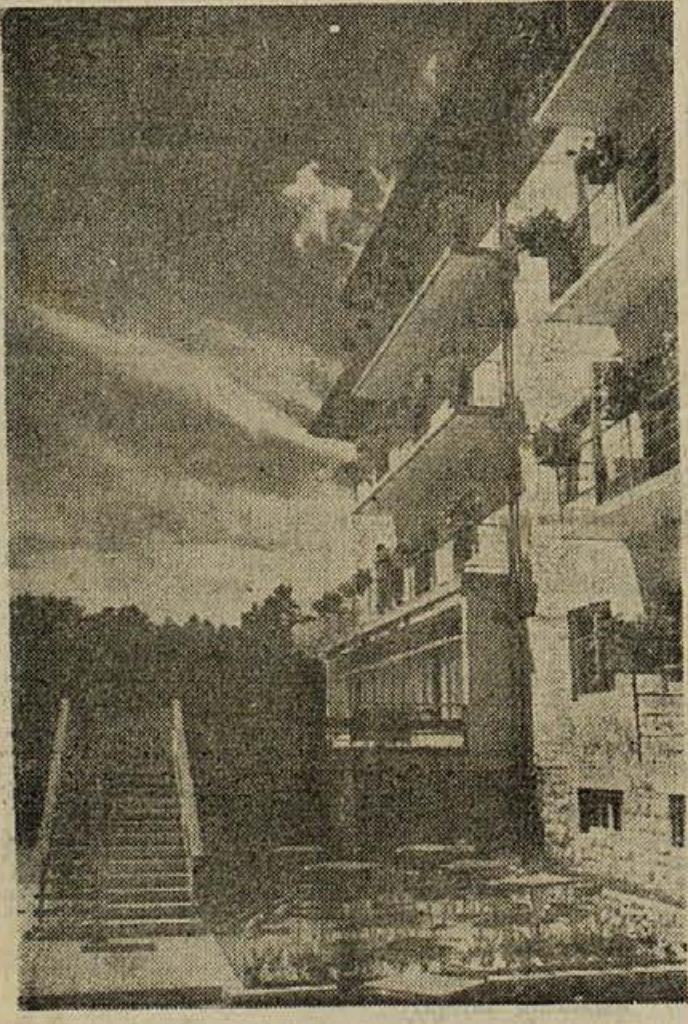
Za zadnjo slikovno uganko smo dobili le 35 rešitev. Moramo vam povedati, da so mnogi poslali napačne odgovore in da je bilo med vsemi zelo malo pravih.

Odgovoriti je bilo treba takole: 1. Planinski dom na Mirni gori, 2. 1048 metrov, 3. Črnomelj — Bela krajina; Semliška gora — vino.

1. nagrado (1000 din) dobi Cvetka Eršte, Trška gora 42, p. Otočec ob Krki; dve knjigi pa dobita: Nataša Nampelj, učenka 7. razreda, Golnik 41 in Janez Bajuk, 6. c. raz. osnovne šole v Metliki.

Danes vam zastavljamo novo uganko. Do torka, 21. marca, nam odgovorite na naslednja vprašanja:

1. Kaj predstavlja slika? 2. Katero večje mesto je v bližini tega kraja? 3. Imenuj še dva kraja z enako dejavnostjo v našem kraju!
Na ovoj, v katerem boste poslali čitljivo napisano rešitev, napišite SLIKOVNA UGANKA. Ne pozabite: zadnji rok za sprejemanje rešitev: torek, 21. marca 1961!
Lepp Vas pozdravlja
Vas DOLENJSKI LIST

»Čakajta... ga že imamo. Naredili bomo jadro iz mojnih rjuh. Takoj jih grem iskat.« Gorčakov je vstal, se otresel žaganja in šel. Kolja je pogledal za njim skozi vrata.
»Zakaj si tako nestrpen?« ga je vprašal Saša. »Saj bova odplula samo midva, tako sva se domenila.«
»Ti zmeraj ugovarjaš!« je vzkipeł Kolja. »Jaz pa mislim, da morava povabiti strica Georgija — potem naju bo tvoja mama takoj pustila. Si opazil, kako Georgij vse zna! Saj nama ne bo v napoto. On bo taval po gozdu, midva pa opravljala svoj posel. Morava ga vzeti, saj midva ne znava jadrati.«
»Naučila se bova.« je hotel Saša prepričati prijatelja.
»Naučila,« se je posmešnil Kolja. »Bo prej poletja konec. Ali naj brez jadra vlečeva čoln kot Burjaki na Volgi!«

»Morda sploh ne bo hotel z nama,« je začel popuščati Saša. »Bojše, da greva sama. Morda je vse res, kar je oče zapisal. Morda je tam tudi sanit.«

»Saj ne bova pustila, da bi se vtkal v najtne stvari, če se bojš. Oba jih bova čovala, ponoči in podnevi. Pa kaj bi on sploh z vsem tem! Saj je imel beležnico že v roki in sam pravi, da ni ničesar zanimivega v nji. In sam veš, da je tvoj oče veliko sanjaril. Razumeti moraš, da je on o tem sanjaril.«

»Saj razujem,« je odgovoril Saša, »nisem otrok. Toda on je sanjaril tudi o podzemskih pečinah in, vidiš, zdaj jih raziskujejo.«

»Tiše! Prihaja,« je rekel Kolja in se začel ukvarjati z jamborom.
Prišel je Gorčakov z velikim zavikom pod pazduho. Pogledal je po prostoru in vzdihnil: »Jadro bomo morali ukrojiti na ulici, tukaj ni prostora.«

»Vsi nas bodo videli,« se je ustrašil Kolja. »To je res. Bolje, da pridemo na čoln z že urejenim jadrom. Če razeremo šotor, bo tukaj dovolj prostora.«

Dečka sta začela odvezovati vrvi. Gorčakov je razgrnil šotor in pogledal vanj.
»Počakajta, fanta,« je rekel nasmelan. »Vidim, da se pripravljata na pot. Gotovo nas skrivaj, da starši ne zvedo, a? Imata že vse pripravljeno: kotel, mrežo za ribe... imata tudi signalizacijo.«

»Našla sva jo...« se je zmedel Saša.
»Imata vžigalice v nepremočljivem zavrtku?«
»Ne, ne...« je plaho rekel Kolja.
»Brez ognja ne gre. Treba je kuhati. Kaj bosta jedla surove ribe? Vesta kaj? Takole naredimo — jaz ne bom povedal vajinim staršem, vidva me pa vzemita s seboj. Velja?«

»Moji vedo,« se je nasmehnil Kolja, »samo Saševa mama...«
»Kolja,« ga je ustavil Saša.
»Ne pusti,« je namesto Kolje dorekel Gorčakov. »Stara stvar. Tudi jaz sem bil nekoč »raziskovalec«. Mislim sem: Tamle za onim hribom me čaka bogastvo, lahko življenje...«

Eh! je sočutno pokimal. »Za vse bi se odločil, da bi pa pregovoril Saševo mamo, naj ga pusti, si res ne upam.«

»Zakaj ne?« ga je prostodušno vprašal Kolja.
»Eh, ti otrok,« se je nasmehnil Gorčakov, toda, videč, da je Kolja užaljen, je hitro popravlil: »Ne po razumu in rasti, otrok le po srcu, Kolja; Saša pa razume, zakaj. Mami je on najdražji na svetu. Naj se mu kaj pripeti... Ne, ne bi ga pustila. Bojli se zanj.«

»Saj to sploh ni daleč!« je vzkliknil Kolja. »Če bi kdo lepo poprosil teto Galjo, bi Saša gotovo pustila.«

»Kaj ti misliš, Saša?« je Gorčakov vprašal dečka.
»Govoril bom še enkrat z mamo.«

»Torej si ji že prej omenil?« se je začudil Gorčakov.
»Da. Zato sva še zmeraj doma,« je odmahnil Kolja. »Pripravljata sva se vso zimo, zdaj pa lahko vse propade.«

»Kako bi vama pomagali?« Gorčakov se je nasmehnil na mizo in zabobnal po nji s prsti. »Kar na hitro se ne bomo domislili. Najprej naredimo jadro, potem bomo pa naprej govorili,« je rekel in začel na tleh krojiti jadro. Kolja je počenil k njemu in dejal:

»Stric Georgij — kaj pa če bi odšli na skrivaj, vsi trije?«

»Vsi trije? Na skrivaj?« Gorčakov je umolknil, kakor da premišlja, potem se je nasmehal: »Vidva bi že srečno izvozila, toda jaz bi jih slišal! Ne, Kolja, res ne morem! Na rjuhi je začrtal jadro. »Kje bomo dobili škarje in sukanec?« je vprašujoče pogledal Saša.

»Jaz bom prinesel,« je odgovoril Saša, še enkrat pogledal zarisanu jadro in v mislih že zapisal v svoj dnevnik: »Plujemo z razpetim jadrom. Veter vzhodni. Pet vozlov. Zadovoljno se je nasmehnil. »Tako! prinesem,« in je stekel v hišo.

Gorčakov je krojil jadro in vprašal kot mimogrede:
»Bosta dolgo zdoma?«
»Kakor bo naneslo,« je resno odgovoril Kolja. »Odvisno bo od stvari same.«
»Zanimivo,« je pripomnil Gorčakov. »Bosta odkrivala nove dežele ali kaj?«

»Ne,« se je nasmehnil Kolja. »To je stvar... Sašev oče je pred vojno plul po Doncu... In zgodilo se je...« Kolja je zaslišal Saševe korake in utihnil.
»Tako!« Gorčakov je vstal. »Zdaj bomo jadro zarobili in lahko odplavimo.«
»Se isto noč, ko je zavela sapa, je Gorčakov izdal povelje:
»Razpni jadro!«
Razburjeno in naglo je Kolja potegnil vrvice in nad glavo mu je zaplahutalo platno. »Pazi, Saša!« je rekel Gorčakov in pokazal, kako je treba krmariti čoln.
Galina Arkadjevna je stala na obali in s težkim srcem opazovala, kako se odmika belokrilni čoln.